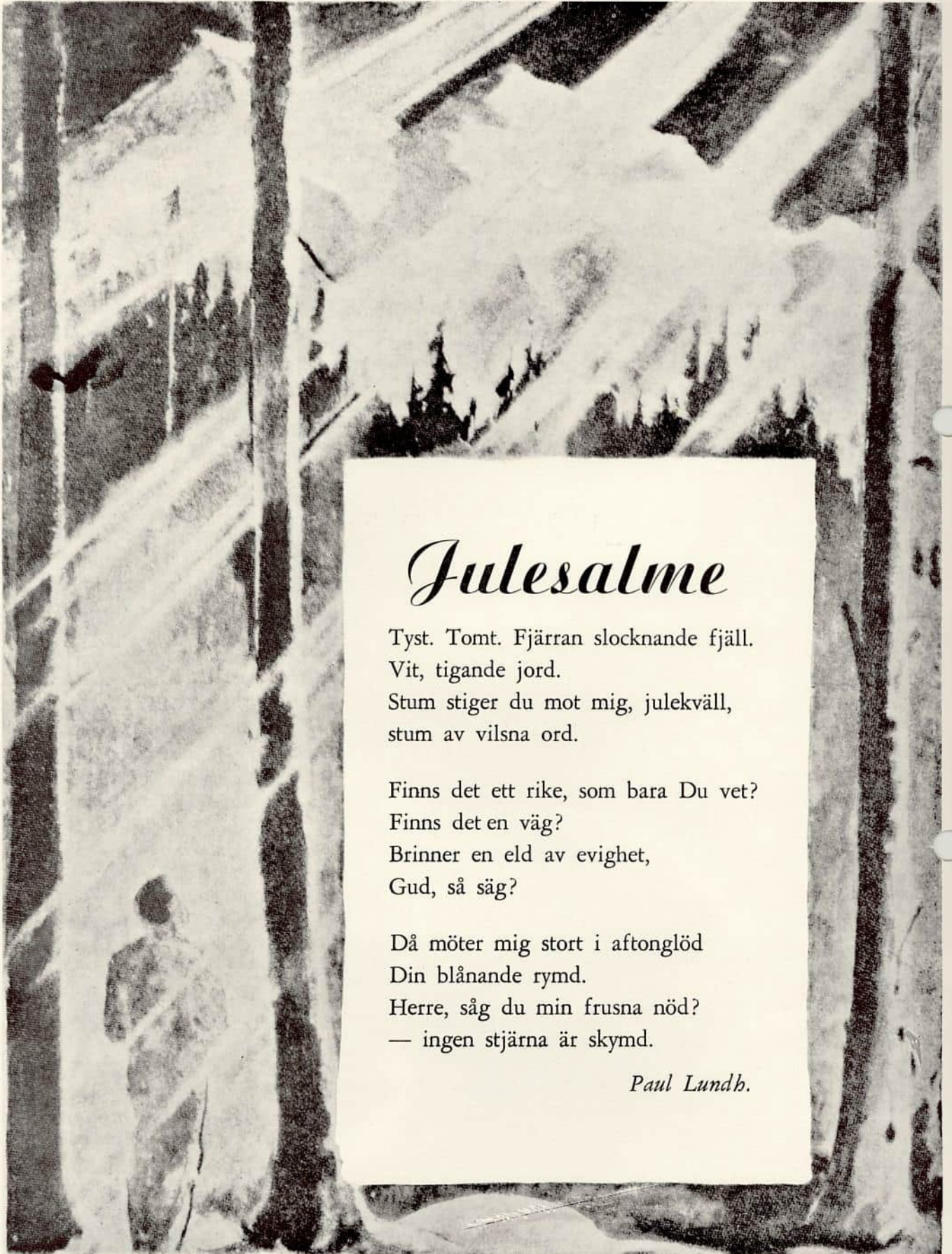

SIEMENS

NORGE

Nr. 4
Des. 1967

Julesalme

Tyst. Tomt. Fjärran slocknande fjäll.
Vit, tigande jord.
Stum stiger du mot mig, julekväll,
stum av vilsna ord.

Finns det ett rike, som bara Du vet?
Finns det en väg?
Brinner en eld av evighet,
Gud, så säg?

Då möter mig stort i aftonglöd
Din blånande rymd.
Herre, såg du min frusna nöd?
— ingen stjärna är skymd.

Paul Lundh.

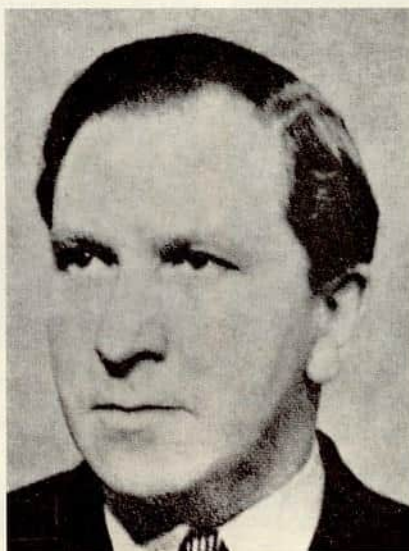
Den tilbakegang i den økonomiske virksomhet som var ventet allerede for 1 à 2 år siden er nå en kjensgjerning som preger næringslivet i de aller fleste landene i Europa. Norge synes å være blant dem som inntil nå har sluppet lettest fra den økonomiske ressisjon.

På noe lengre sikt vil vi imidlertid måtte regne med at konjunkturomslaget vil gjøre seg gjeldende hos oss. Den minskede investering i kraftverk- og industriutbyggingen har for vår bransje allerede ført til en ytterligere skjerpning av konkurransen. Vår ordreinnngang og våre ordreserver er riktignok fortsatt tilfredsstillende sett som helhet, men i enkelte grupper og avdelinger kan vi klart spore en redusert aktivitet i markedet.

I det forretningsår som nå er avsluttet, ligger vår omsetning over det vi regnet med i vårt budsjett og tilsvarende en økning sammenlignet med i fjor på ca. 15 %. Nettoresultatet vil sannsynligvis bli som budsjettet. Den høyere omsetning vil føre til en bruttofortjeneste som er større enn forutsatt, men den vil reduseres ved den fortsatte økning i omkostningene, som stadig er og blir ett av våre største problemer.

Virksomheten rundt i våre markedsførings-, konstruksjons- og produksjonsavdelinger har også i år vært stor. Således har vi hatt under avvikling noen av de største oppdrag vi inntil nå har fått. Det har gledet oss spesielt at våre kunder har gitt uttrykk for stor tilfredshet med våre leveranser.

I 1966 bygget vi som kjent en elektrovarme-fabrikk på Sluppen. Vi har innen Siemens-konsernet fått status som leverandør av elektriske varmeovner for hele det europeiske marked. For å løse denne oppgave har vi utvidet vår elektrovarme-fabrikk vesentlig i det år som er gått, samtidig som vi har bygget kontor og egen kantine for denne. Rent produksjonsmessig har virksomheten ved elektrovarme-

Adm. direktør Thorvald Selmer.

fabrikken også utviklet seg meget tilfredsstillende.

Ved sterkstrømfabrikken har man bl. a. satt i produksjon en høyspent lastskillebryter som er resultatet av en egenutvikling. Bryteren har vakt interesse og oppmerksomhet også utenfor landets grenser og vil bli gjort til gjenstand for eksport.

Virksomheten omkring svakstrømlaboratoriene og produksjonen i Rosenborggaten utvikler seg fortsatt på en meget tilfredsstillende måte. Dette er desto mer gledelig som jo Linderud-planene spesielt tar sikte på en ytterligere økning av denne virksomheten.

Arbeidet med planleggingen av Linderud er i årets løp avsluttet. Vi tror vi er kommet frem til en slik god løsning. Vi har også fått byggetillatelse, slik at vi regner med å kunne stikke spaden i jorden der oppe engang omkring kommende årsskifte.

Jo sterkere vårt firmas ekspansjon har vært, jo lengre tid vi her i Oslo har vært nødt til å innrette oss på flere og spredte arbeidssteder, jo vanskeligere er det etter hvert blitt å holde den nødvendige kontakt med hverandre, jo større er faren for at vi ikke identifiserer oss med firmaet som en enhet. Hvis jeg nå, når vi står foran realiseringen av planene på Linderud, skulle få komme med et inderlig og oppriktig ønske, så måtte det være at det arbeidet vi nå går til vil lykkes og gjøre det mulig for oss å flytte sammen på Linderud før julen 1969, til en ny arbeidsdag under forhold som vil styrke vårt firma og gi hver og en av oss en enda større glede og tilfredshet i arbeidet.

Jeg takker dere på vegne av firmaets ledelse for alt godt arbeid i året som er gått. En spesiell takk til dere som i år måtte ta ekstra harde tak for med godt resultat å gjennomføre et ekstra stort program. Og så til alle rundt i firmaet vårt og til alle deres

EN RIKTIG GOD JUL!

Thorvald Selmer

Bedriftsutvalgets møte i Oslo 13.9.67

Til stede: Thv. Selmer, K. Astrup, J. Gabrielsen, Per Kjølstad, Kaare Andersen, Tor Jacobsen, Arvid Nordli.

Til behandling forelå:

1. Regnskapet pr. 30.6.67

Omsetningen for de 3 første kvartaler i forretningsåret 1966/67 utgjorde ca. 122 mill. kr. mot fjorårets 115.4 mill. kr. Den budsjetterte omsetning var anslått til 145.5 mill. kr. Omkostningene er steget, og regnskapet viste foreløpig et underskudd. Det ventes imidlertid store avregninger på siste kvartal slik at man eventuelt kan nå et omsetningstall på ca. 200 mill. kr. og dermed også den budsjetterte netto-fortjenesten.

2. Omsetning og bestillingsinngang pr. 31.8.67

Omsetningstallet var 144 mill. kr., mens det for hele forretningsåret er budsjettert med 194 mill. kr.

Bestillingsinngangen utgjorde ult. august ca. 179 mill. kr. som fordeler seg slik på avdelingene (mill. kr.):

10/20	30	40	60	80	90
65.2	29.7	23.3	11.4	38.0	11.3

3. Prognose

Vi vil kunne regne med et bra forretningsår også neste år og kommer til å ta sikte på en omsetning av 235—240 mill. kr. og en forventet bestillingsinngang av ca. 210 mill. kr. Perspektivene for de videre år er vanskelig å si noe eksakt om. Stillingen vil være avhengig av de mange faktorer som spiller inn i den økonomiske utvikling på det hjemlige marked og konjunktorene på verdensmarkedet.

4. Kurser for montører

Fra montørhold ble det ytret ønske om kursvirksomhet i automatikk for montører. Særlig for eldre montører har det stor betydning å kunne følge med i nytt på området. Spørsmålet vil bli nærmere drøftet mellom avdelingssjefene.

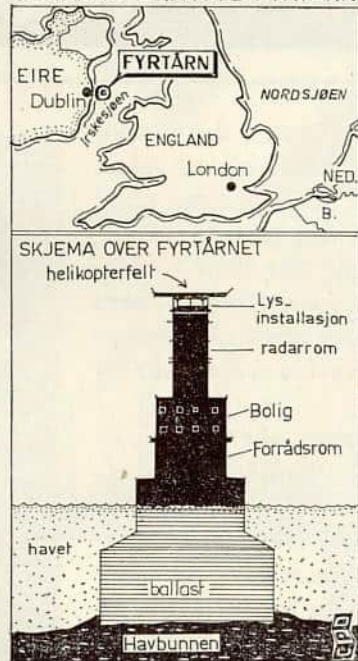
Neste møte ble berammet til mandag den 27.11. 67 kl. 15.00.

J. G.

To millioner watt i fyrlampe

Verdens største fyrtårn kostet 60 millioner

VERDENS STØRSTE FYRTÅRN

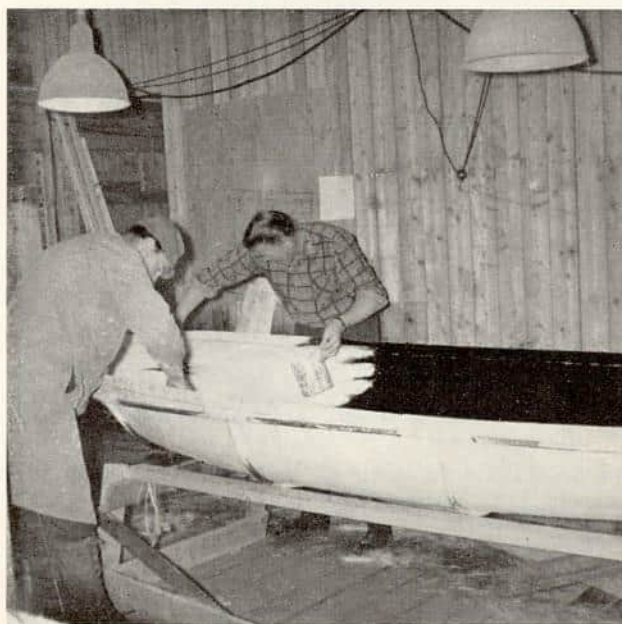
Eire har verdens største og dyreste fyrtårn, som har kostet 60 millioner kroner. Vekten er 7620 tonn, høyden 55 meter. Kolossen står nedsenket på Kish-bank (se kartet!) som advarsel til sjofarende mot denne farlige sandbanken. Fyrtårnet har en landingsplass for helikopter, boliger for besetningen, radarinstallasjoner, observasjonsrom etc. Men hovedsaken er en lysinstallasjon på to millioner watt. Den ti mann store besetningen er tre uker om gangen på fyret før avløsning.

VET DE DETTE

1. Vet De om rav er: Avleiringer fra sjødyr — harpiks fra bartrær — fossile alger?
2. Vet De om læren om hunder heter: Kynologi — monologi — heraldikk?
3. Vet De hvor mange pyramider det er tilbake i Egypt i våre dager? Ett av følgende tall er korrekt: 7 — 17 — 70.
4. Vet De om renegat er: Overløper — smykkesten — privat gave til gamle hjem o. l.?

Se svar på side 33.

Siemenslagets båtbyggergruppe

Her er to båtbyggere i gang med påføring av første lag med gailcoat i formen.

For å markere hvor sterkt Siemens gjør seg gjeldende i skipsbyggersektoren for tiden fant Siemenslaget i Trondheim ut at det ikke lenger var tilstrekkelig bare å levere utstyr til båtene, nei, skulle det bli noe skikk på sakene, måtte vi lage hele båten selv.

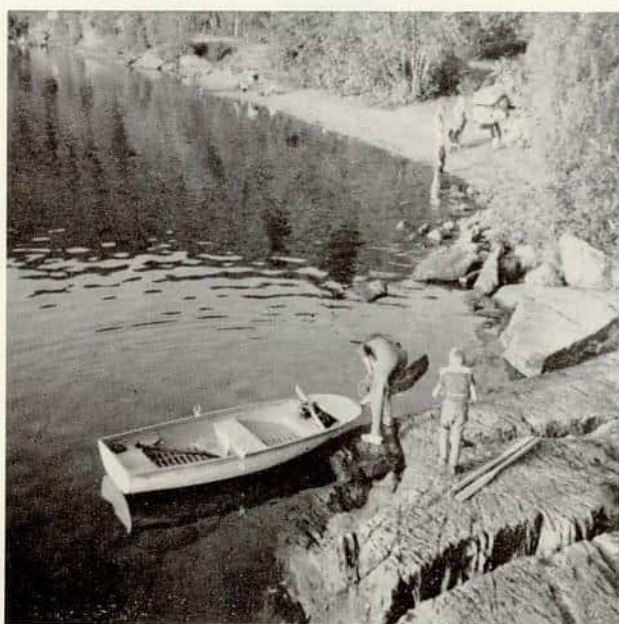
Med salgsrepresentant Annkjell Skagseth som formann ble gruppen stiftet på vårparten.

Lokaler fikk vi i noen store nedlagte garasjer i tilknytning til lagerlokaler firmaet leier i nærheten av Sluppen.

Her kunne vi sette i gang i juni i år og legge opp etter beste serieproduksjonsmønster. Selve støpingen som tar en kveld, ble foretatt av tremannslag som stadig ble skiftet ut, slik at man tredje kvelden støpte sin egen båt.

Formen er 3 m lang og første ledd i prosessen er smøring av slippmiddel, deretter maler man inn 2 strøk med hvit gailcoat som danner ytterhuden. Etter at dette er halvtørt legges første lag med glassfiberduk inn, og denne smøres inn med polyester tilsatt herder, deretter følger 3 lag til med glassfiberduk og polyester, slik at det går med ca. 8 kg vevning og 20 kg polyester.

Neste dag tas båten ut av formen, og innredningen kan påbegynnes. Det lages vannrette skott foran og bak som fylles med skumplast. Skumplast lages ved at 2 forskjellige komponenter blandes sammen og røres i et par minutter, da begynner «kokingen» og stoffet helles oppi skottene hvor det eser ut og fortrenger all luft.

«Hurra, den flyter», fiskestanga er på plass, junior har fått på seg redningsvesten, og det er bare å stige ombord. 4–5 personer kan vi ta med.

Midt i båten lages et ekstra skott eller et oppbevaringsrom med tofte over.

Esingen forsterkes med lister og gummi/plast slanger og 2 kjøler settes på.

Siste operasjon er påføring av topcoat i den ønskede farge. Den ferdige båten veier ca. 50 kg og kan benyttes med en mindre påhengsmotor, og får fint plass på et biltak.

Allerede i sommer er båtene benyttet i sjøen i Trøndelag, på Vestlandet og i Oslofjorden, samt i diverse elver og ferskvann med gode og fiske-rike resultater.

Prisen for materialene inklusive årer og åregafler blir ca. kr. 300,—. I tillegg har Siemenslagets motorklubb utvidet sitt område til å omfatte også båtgruppen, og man har oppnådd en gunstig rabattordning for medlemmene i en av byens skips- og fiskeutstyrsforretninger.

I løpet av 3 måneder har i alt 70 ivrige båtbyggere fullført sine båter, og det er nedlagt ca. 20 arbeidstimer pr. båt, eller i alt 1400 arbeidstimer. Den totale salgsverdi på båtene er ca. 100 000 kr., så innsatsen er nesten verdt en plass på omsetningsstatistikken.

Båtbyggerne har kommet fra hele bedriften, men konstruksjonsavdelingens folk har vært spesielt interessert i å benytte anledningen til å bli bedre kjent med plaststoffenes anvendelighet, og de ivrigste har allerede begynt å planlegge bygging av enda større båter til neste vår.

Jean Michelet

En orientering om elektrovarmefabrikken

Ved overing. O. Hegglund

Da Elektrovarmefabrikken ble flyttet fra Tomter sommeren 1966 var vi meget fornøyd med den nye produksjonshallen vi flyttet inn i. I sammenligning med lokalene på Tomter var den nær det ideelle. I dag ser vi med vemod på den «lille gamle» hallen. Vi ante ikke dengang hvilken eksplosjonsart utvikling som lå foran oss. 2. byggetrinn på Elektrovarmefabrikken ble påbegynt i månedsskiftet januar/februar 67, 6 måneder etter innflytting i 1. byggetrinn. Innflyttingen i 2. byggetrinn skjedde i juli 67, nøyaktig ett år etter at fabrikken ble flyttet til Trondheim. Dette viser et tempo i planlegging, bygging og en produksjonsvekst som vi foreløpig ikke har noe ønske om å forbedre.

Byggetrinn II, som er utført etter samme system og modul som byggetrinn I, består for det første av en forlengelse av den opprinnelige hallen med 30 meter og en hall inntil denne med samme mål som den opprinnelige hallen. Bygningen er dermed blitt 105 meter lang og 73 meter bred i den enden som vender mot administrasjonsbygget.

I alt består nå anlegget av en bebygget grunnflate på 6600 m² med et gulvareal på 9200 m², derav en produksjonshall på 5900 m².

Mot administrasjonsbygget er det innredet en kontorfløy i to etasjer. 2. etasje vil i sin helhet bli utnyttet til kontorer. I første omgang vil vel halvparten være tilstrekkelig til å dekke Elektrovarmefabrikkens behov, idet vi vil innrede dette som kontorlandskap. Dette eksperimentet blir selvsagt fulgt meget nøye av de som skal flytte inn i det nye storkontoret, og sikkert av mange flere som er i tvil om denne nye kontorform er en motesak eller er kommet for å bli.

For Elektrovarmefabrikken tror vi storkontor vil passe bra, idet det intime samarbeide som hele tiden foregår mellom konstruksjonskontor, verktøy- og prosessutvikling og arbeidsstudieavdelingen nå vil gli lettere, og mye tid som tidligere gikk med til å lete opp kolleger vil bli spart.

I 1. etasje er det innredet en kantine med plass til 200 personer og to spiserom for gjester. Dessuten er det blitt plass til et undervisningsrom for 30 personer. Dette er det nok mange som har savnet tidligere, og rommet var også det første som ble satt i stand for å gi plass til et kurs. I tillegg kommer så et foto- og lyskopieringsrom.

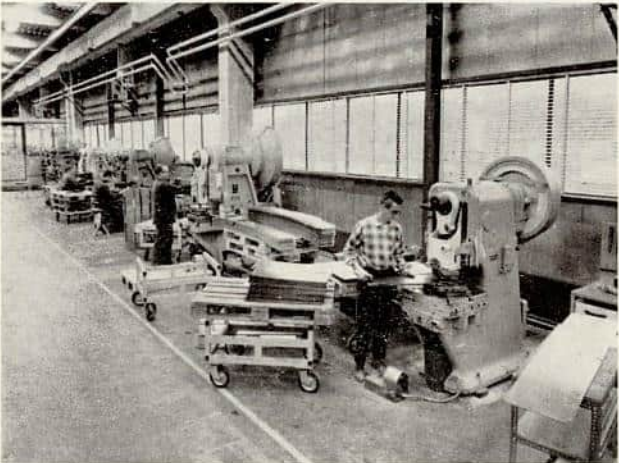
Mesteparten av utvidelsen er kjellerløs, men ca. 1100 m² er utgravet og gir plass til tilfluktsrom som er innredet som garderobesrom og et lager for innkjøpte halvfabrikata.

Innflyttingen i den nye hallen var planlagt å starte i juli måned, men så snart taket var kommet på og en del av gulvet var råstøpt, så vi ingen annen råd enn å lage en åpning i veggene for snarest å få tatt i bruk det tilgjengelige gulvareal.

Produksjonsapparatet var på den tiden nærmest overopphetet og den største flaskehalsen var mangel på mellomlagringsplass. Selv om nybygget bare var halvferdig ga det oss det nødvendige albuerom så produksjonen kunne løpe mer uanstrengt.

Vi var på forhånd noe betenkt på de problemer som ville oppstå når byggetrinn II skulle knyttes til den opprinnelige hallen. Det var ikke til å unngå at det ville bli en del trekk, sannsynligvis lekasje under sammenføyningene av taket osv. Alt i alt gikk det over all forventning. Selv om forholdene var nokså primitive og trekkfulle like før sommerferien da endeveggen i 1. byggetrinn var erstattet med presenninger og vinduene i 2. byggetrinn ikke var innsatt over alt, kunne dette knapt registreres på produksjonsstatistikken som stadig viste økende produksjonstill.

Det var i lengre tid arbeidet med en ny lay-out for de nye lokalene. Allerede i løpet av sommerferien ble de første forberedelsene til ommøbleringen foretatt. I månedene september-oktober har så praktisk talt samtlige arbeidsplasser blitt flyttet. Samtidig er det blitt anledning til å foreta endringer på de enkelte arbeidsplasser, noe plassmangel tidligere ikke tillot.

Fotos: Forbregd.

Fra kjelleren i Sterkstrømfabrikken ble hele elementmontasjen nær sagt hentet opp i dagens lys og ga dermed Sterkstrømfabrikken tilbake den lagerplassen den så sårst trengte.

Hovedlagerets folk var like fornøyde. Nå fikk de endelig den nødvendige plassen til å lagre varmeproduktene på en forsvarlig måte. Tidligere hadde det vært mye håndtering av produktene fra montasjen til de var vel forvart på hovedlageret. Nå blir de fra pakkebordet stablet direkte på spesialpaller. Med truck transporteres de direkte inn på ferdigvarelageret og stables i opptil 6 m høyde. Ved videreforsendelse med trailere spares tilsvarende arbeid.

Da verktøymakeriet måtte flyttes p.g.a. for liten utvidelsesmulighet, ble det bygget en mezzanineetasje over denne med trappeforbindelse. Her er det foruten elektrisk laboratorium, plass til prøvemakerer og metoderom for arbeidsstudieavdelingen. Det nye laboratoriet vil bli vesentlig større enn tidligere. Rommet er også innredet så vi kan foreta målinger av temperaturgradienter i rommet ved yttre temperaturer ned til $\div 20^{\circ}\text{C}$. Vi har derved fått et viktig hjelpemiddel til å måle f. eks. våre termostaturustninger under varierende betingelser og muligheter til å måle våre produkter under konstante forhold.

Da det er direkte forbindelse fra mezzaninetg. til storkontoret i 2. etasje av kontorfløyen, er det blitt en meget intim forbindelse mellom de enkelte stabsavdelinger og dens partnere på fabrikkgulvet.

Den nye utvidelsen gir plass til en meget mer rasjonell produksjon enn tidligere. I tillegg er det anledning til å øke produksjonen nesten til det dobbelte uten å gå til særlig kostbare ommøbleringer, men det forutsetter at det skaffes annen lagerplass til ferdigvarene. I mellomtiden arbeides det intenst med å gjøre bedriften mest mulig konkurransedyktig. Det er inngått avtale med det svenske konsulentfirmaet MEC om å innføre standarddata basert på MTM i vårt metode- og akkordopplegg. I slutten av oktober startet et 5 ukers kurs for utdanning i bruk av MTM I og MTM II. 17 arbeidere og funksjonærer fra begge fabrikker deltok.

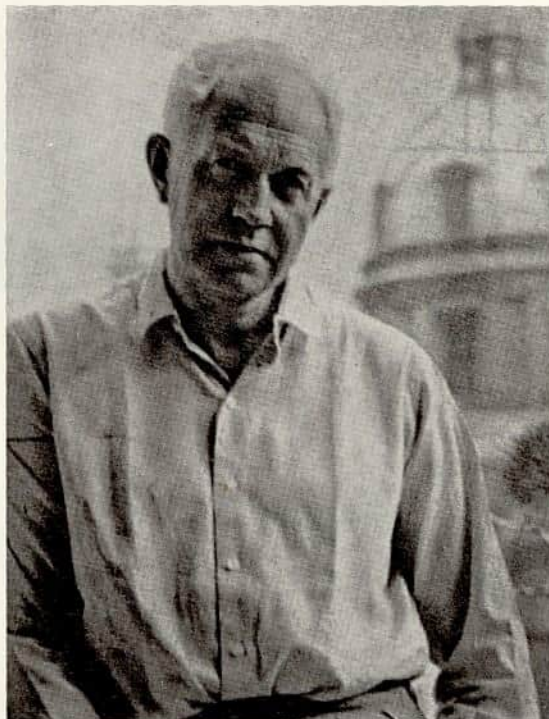
Det videre arbeide med innføring av systemet vil pågå i et år fremover. Når denne fasen er vellykket gjennomført vil vi ha en produksjonsenhet med stor slagkraft og konkurransevne.

Ta imot den nye dag som et nyfødt barn. Trykk til ditt bryst alt som er deg nær — lev ditt liv i nuet, og la din latter være munter som sollysets blink på bølgene.

Dr. Ernst von Siemens:

Den enkeltes ansvar blir større og større

Det store område produksjon som «danner den egentlige kjerne av vårt foretagende» har sjefen for das Haus Siemens, Dr. Ernst von Siemens, omhandlet i år i sin tale til jublantene. «All forskning, utvikling, planlegging og administrering tjener til syvende og sist fremstilling av varer som skal tilfredsstille de mangfoldige behov av våre tallrike kjente og ukjente avtagere», sa han. «Fra planlegging og konstruksjon, fra råmateriale og forprodukter i de forskjellige bearbeidingsstrinn fremgår i vår produksjonsprosess en sinnrik og håndgripelig virkelighet. Til fremstillingen trenges mennesker med kunnskaper av de forskjellige slag, det trenges bygninger, innredninger, maskiner og verktøy. Det hele må være avstemt med henblikk på mengde og beskaffenhet av de fabrikater som skal fremstilles, og på grunn av uunngåelige tekniske og kvantitative forandringer ved produksjonen må korreksjoner til stadighet foretas. Bare på den måten er det mulig å sikre fabrikanenes kvalitet og produksjonens rentabilitet.»

I det videre forløp av sin tale til jublantene pekte Dr. Ernst von Siemens på at et stadig større ansvar kommer til å hvile på den enkelte også på fabrikksektoren, i takt med de tekniske forandringer.

Afrika

— kontinentet med de store motsetninger

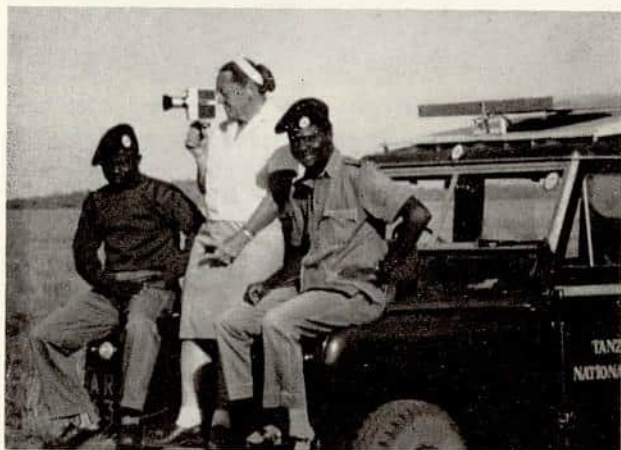
Av cand. oecon. Irmgard Wrede

— Forsøk nå å forhindre at bilen ikke punkterer på veien til flyktningeleiren, idet De ved bilstopp lett kan bli utsatt for overfall og plyndring, det var de «Oppmuntrende» ord jeg fikk høre da jeg tok avskjed med departementet i Uganda hvor jeg hadde hentet en spesiell tillatelse til å ferdes i provinsen Karamoja, det nordøstlige grenseområdet av Uganda. Det var nå lettere sagt enn gjort når man tenker på afrikanske veier med stein og hull og tornekratt hvor man som regel punkterer flere ganger på dagen. Det var unektelig en litt rar følelse da jeg sammen med min sorte sjåfør startet bilen for denne turen. Imidlertid har jeg alltid gjort den erfaring at farene ikke er på langt nær så store som folk vil ha det til, og så kom jeg da også helskinnet uten å være overfalt eller plyndret til flyktningeleiren Nakapiripirit der over 6000 sydsudanesiske flyktninger holder til. I verdenspressen står det dessverre svært lite om den grusomme kamp — man kan vel nærmest kalle det religionskrig — som den arabiske muhammedanske regjering i Sudan fører mot de ikke-arabiske stammer i Syd-Sudan, og da særlig mot alle kristne. Det sies at ca. 1/2 million av sydsudaneserne er blitt drept av regjeringstroppene, men dette tall kan jeg ikke ta fullt ansvar for. I hvert fall har det lyktes ca. 200 000 sydsudanesere å redde seg over grensen til nabolandene, og Uganda har gitt asyl for 60 000. Når man tar i betraktning at også 70 000 Rwanda-flyktninger og 32 000 Kongo-flyktninger oppholder seg i Uganda, vil man forstå at det går langt over den unge statens økonomiske evne å skaffe tålelige vilkår for alle disse flyktninger, i alt 160 000. Derfor skal man ikke være forbauset når man kommer

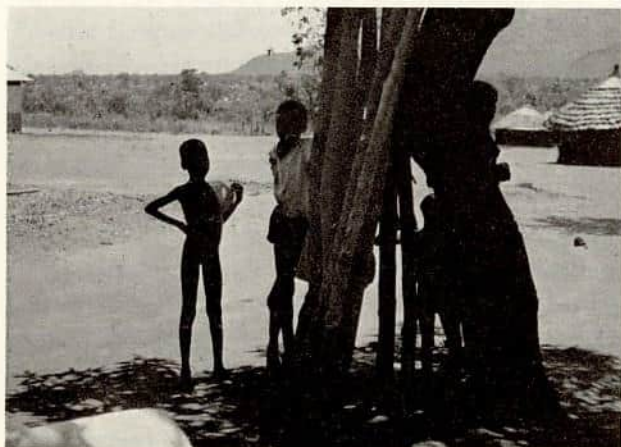
til en slik leir og er midt oppe i en forferdelig elendighet. Mange av dem led av enten malaria, dysenteri eller lepra — og så fantes det ingen lege i leiren. Av og til, om jeg husker riktig, en gang i måneden, kommer en lege, en katolsk misjonær og tar de verste pasientene (især leprose) med til et katolsk misjonssykehus. Det var en ung afrikaner der som skulle ta seg av de syke. Han viste meg leirehytten, hans «kontor», i midten en trebenk og på den 3!!! små medisinflasker.

Den dagen jeg var der, 10. mars, var stemningen særlig opphisset, idet matrasjonene for denne måned til disse 6000 mennesker ennå ikke var kommet frem. De er små nok, så det er ikke tale om å ha spart noe fra forrige måned. WFP (World Food Programme) skaffer de nødvendigste rasjoner for disse flyktningene, men transporten er ofte forsinket, og den eneste lastebilen denne leir har til disposisjon makter ikke å få bragt alt på plass til avtalt tid, især ikke da man på grunn av overfall og plyndring ikke kan kjøre etter mørkets frembrudd. Det rørte meg dypt at disse menneskene til tross for egen sult insisterte på at jeg skulle dele maten med dem. Gjestfrihet hos afrikanerne er et av deres fine karaktertrekk som aldri må sviktes.

De var nesten alle svært tynne, utsultet og forkomne etter den lange farefulle flukten gjennom jungel og tørre ørkenstrøk, men på de nesten nakne kroppene så man hos de fleste rundt halsen et lite sølvkors som de hadde tatt med seg hjemmefra, det eneste jordiske gods de ennå eiet. Det var en rørende avskjed om aftenen med mange takk for besøket og følge og vinking på en lang strekning. Om og om igjen er jeg betatt av den tillit, takknemlighet

Forfatterimmens trofaste guider.

Utsultede barn i Ugandaleiren.

og hjelpsomhet disse primitive mennesker viser, dvs. primitiv hva det daglige liv angår, men alt annet enn primitiv når man tenker på deres fine takt og følelsesliv.

Det sendes nå frø og redskaper til dem så de kan begynne å dyrke det landet rundt leiren som ble anvist dem for derved å avle nødvendig føde og bli til en viss grad selvhjulpne. Men alt er jo avhengig av regnet, i år var det tredje år på rad at regnet uteble i store deler av Øst-Afrika, og da lider den lokale befolkning like meget som flyktningene.

Dette med å gjøre dem til selvforsørgere var meget godt kommet i gang i en leir for Watusi-flyktninger (fra Rwanda) i Vest-Uganda. Der var 7000 flyktninger i løpet av fire år kommet nokså langt med dyrkingen, men på dette forunderlige kontinentet hender det så mye rart. Flyktningene hadde hatt så rikelig med vann for seg selv og kveget fra det store Nakivali-vannet, selv om vannet ikke var akkurat hygienisk. Men så plutselig i begynnelsen av dette året forsvinner hele innsjøen for så å dukke opp 25 km østover. Hva skulle man så gjøre? Oppgi alt dyrket land? Flytte etter vannet, begynne forfra igjen for så eventuelt igjen å oppleve et nytt forsvinningsnummer av Nakivali-vannet? Regjeringens store ønske var nå å la flyktningene forbli hvor de var og bore 12 brønner med friskt og godt grunnvann, samt anlegge en pipeline fra den nå så langt borte liggende innsjø til leirområdet for kvegets enorme vannforbruk. Jeg satt sammen med representanter for regjeringen, Høykommissæren og organisasjoner og vi planla og kalkulerte og skisserte for til slutt å komme til et nokså kostbart vannforsyningsprosjekt, og jeg ble spurt om jeg muligens kunne skaffe midlene til dette. Hvor glad ble jeg da jeg etter tilbakekomst til Europa kunne meddele Uganda at jeg fant åpne dører og at midlene var sikret. Nettopp for noen dager siden fikk jeg brev fra representanten for Høykommissæren i Kampala at de 2 store hjelpeorganisasjoner jeg hadde henvendt meg til allerede hadde sendt sine representanter dit for å undersøke alt og handle med en gang. Så det kommer nok alltid noe positivt ut av slike Afrika-reiser, bare man har øynene åpne og legger hodet i bløt for å finne ut hvordan det kan hjelpes.

Imidlertid skal jeg ikke fortie at jeg til tross for alle konferanser, besiktigelser av institusjoner og utarbeidelse av hjelpeprosjekter også denne gangen tok meg tid til to vellykte safaris, idet dette å være ett med naturen, langt borte fra sivilisasjonen, bare sammen med dyr i full frihet og rundt om det herlige afrikanske landskap, er en rekreasjon som ingen annen opplevelse kan gi en. Den ene safari gikk til

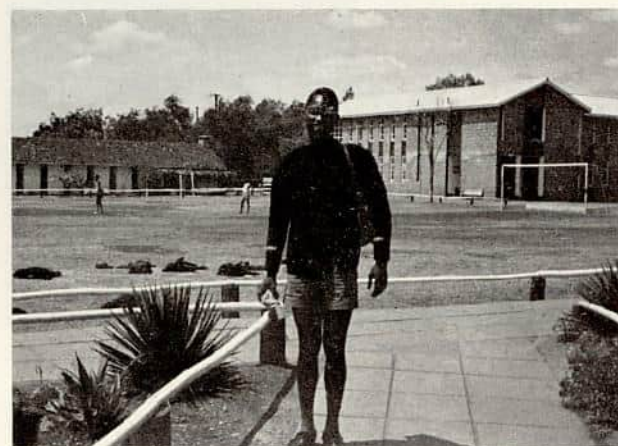
Sudaneser-flyktninger i Nakapiripirit/Uganda.

Massai-kvinner i krateret.

Den store skjønnne antilopen Kongoni, også kalt Hartebeest.

Forfatterimmens «faddergutt» i Nairobi.

Victoria-Nilen i Uganda med de store elefanhjorder, masser av flodhester, et vrimmel av krokodiller og et vidunderlig fugleliv. Det er en litt kriblende følelse å ferdes på denne delen av Nilen når elefantene bader og dusjer seg og flodhester dukker opp rundt båten som de lekende kunne vippe når det behaget dem å dukke opp rett under den vesle båten. Man gjør seg uvilkårlig meget liten når noen kjempekrokodiller fra en stuppbratt skråning skyter i vannet rett over nesen på båten. Det hører en kolossal årvåkenhet og behendighet av den lille svarte rormannen til for å styre gjennom alle disse farene, men du store min hvor fascinerende det hele er, og især når aftenstemningen legger seg over Nilen og vann og himmel farves fra gult til purpurrodt.

Forresten er det ikke bare røvere på landeveien i grenseområdene som truer en, like ille kan det være når plutselig fire svære elefanter blokkerer veien og ikke rikker seg hvor tålmodig man enn venter. Dette hendte da jeg skulle kjøre opp til Murchinsonsfalls der Nilens mektige vannmasser presser seg gjennom en bare 8 m bred kløft og styrter fossende ned 50 m dypt på felsblokker. Retretten var vanskelig, da veien består av bare hull og stein, er veldig bratt og til begge sider tornekratt. Det var til slutt ingen annen råd enn å brase inn i krattet i håp om at bilringene ville holde — hva de heldigvis også gjorde.

Så gikk turen til det majestetiske 6000 m høye Ruwenzori-fjellmassiv for å besøke pygmeene. På veien dit, gjennom ensomme strøk så vi et lite negerhus, og skyggen av dette hadde et neshorn benyttet seg av til en liten middagslur. Min sorte guide stoppet og mente jeg skulle gå ut av bilen så han kunne ta bilde av meg ved siden av neshornet. Jeg bare lo og sa spøkende:

«Gjør det da selv om De tør».

Men virkelig, han hoppet ut, og det sovende neshorn tok ikke minste notis av ham. Da syntes jeg jeg måtte bevare ansiktet og hoppet ut jeg også og nærmet meg neshornet på 2—3 meters avstand. Men da åpnet det øynene, og som et lyn var jeg i bilen og avsted bar det i sputniktempo.

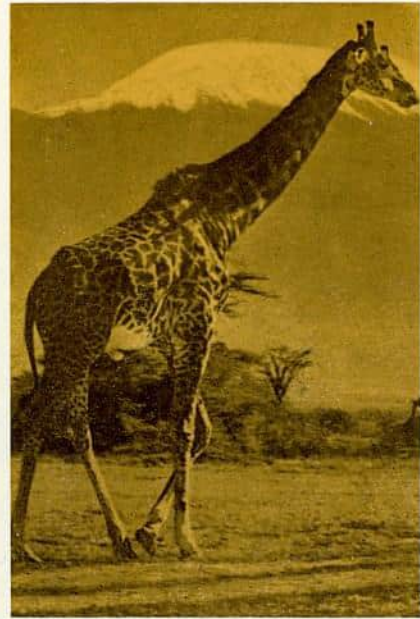
Det deiligste møte med Afrikas dyreverden er i Kenya og Tanzania og der spesielt i Ngorongoro-krateret og på Serengetisteppe. Denne gangen var det ikke så behagelig å komme til Tanzania som nettopp i de dager hadde nasjonalisert de store banker og firmaer. Fellesvalutaen for Øst-Afrika var satt ut av kraft og det var ikke å oppdrive de nye Tanzania-pengene i Nairobi. Grensen mellom Kenya og Tanzania var sperret, jernpigge lå over veien, og en endeløs innreisekontroll ble foretatt

av den etter kinesisk mønster nydannede «grønne garden». Etter å ha måttet betale en drabelig sum for å kunne benytte en del av Tanzanias veier slapp da til slutt min guide og jeg inn, og så gikk ferden til Ngorongoro Lodge, 2700 m høy over krateret, med en herlig utsikt rundt omkring på fjellene og dypt ned i kraterets indre med de store sletter og all verdens dyreliv. Jeg har jo vært der en gang før, men var igjen betatt av dette panorama og det yrende dyreliv etter at vi neste morgen over humpete veier med sylskarpe svinger i en opp og ned hoppende landrover var kommet ned til kraterets bunn. Vi var veldig heldige, så store hjorder med all slags antiloper, også de skyeløse elan-antiloper, høye som hester og verdens raskeste pattedyr — på lange strekninger, på korte er det geparden. Løvene kom tett inn til landroveren og likedan strutsene som på nært hold virker så utrolig store, men de måler da også fra topp til tå 3 m. Vår medbragte niste tok vi under noen trær, og noen massai-kvinner holdt oss med selskap. De ser praktfulle ut med sine masse smykker, ben og armer fulle av metallringer, også rundt om halsen, så man begriper ikke at de kan bevege seg, men de beveger seg så lett og grasiøst at enhver europeisk kvinne kunne misunne dem. Den ene stirret lenge på meg og sa: «Du ser da ut akkurat som vi, bare så mye mer kjøtt på kroppen». Det er såvisst sant, for disse ragmage massai lever jo bare av flytende føde, melk og blod, men deres rake og stolte holdning var uforglemmelig.

Men en hel dag i landrover i stekende sol, uten antydning av skygge over stakk og stein, gjennom hull og myrlende, det er ikke akkurat den beste forberedelse når man neste morgen skal tidlig opp for å nå mitt livs ønskedrøm: Serengeti! Min guide fra-rådet turen, idet han 14 dager før nesten ikke hadde sett noe, fordi oktober-november regnet var ute-blitt. Mellom mai til oktober forlater alle dyrene Serengeti på grunn av tørketiden og kommer igjen i slutten av oktober når alt er grønt igjen. Men da det ikke hadde regnet på 7 måneder var alle dyrene igjen forsvunnet. Vel, jeg tok sjansen. Visst var det denne gangen ikke hjorder av titusener av dyr til stede, men jeg så da gnus og antiloper opp til 6000 dyr, og mer kan jeg allikevel ikke få inn i film-apparatet, så jeg brydde meg ikke om at hundretusener var utvandret. På alle kanter hvor man enn så var dyr å se, og særlig heldig var jeg med løvene. De som ellers pleier å sove i middagssolen lekte i antall av 17 rundt bilen, og en leopard ga direkte en forestilling ved å vise oss hvordan man klatrer opp på et høyt tre for derfra å se foraktelig ned på oss ynkelige menneskekryp.

Mindre behagelig var det da vi kom midt opp i et belte av tsetsefluer. De holder til på bestemte områder hvor det finnes de trær de trenger. Guide- ne vet hvor det er og lukker vinduene før man kommer til et sånt område, men på grunn av den uvanlige tørken og dyrenes forsvinning var de kommet til et område hvor ingen ventet dem, og da vinduene var åpne, var på et blunk hundre av fluene kommet inn i bilen. Min guide skrek bare: «Drep hva du kan, pass på at ingen flue setter seg på oss og biter, jeg skal kjøre hva tøy og remmer kan holde for å komme ut av området.» Men skjønt jeg slo med kluter som gal og drepte massevis, ble vi begge stukket før vi kom ut av tsetsefluens belte, og det skal være visst at vi var meget spent på om det etter 12 dager (inkubasjonstid) skulle vise seg de første symptomer av sovesyken — hva dog ikke hendte. Hadde det vært tilfelle, var det bare å ta neste fly til et tropesykehus for å få behandling før virkningen av sticket sprer seg i blodet. Forresten flyplass! Det finnes en liten sådan i Serengeti for små sportsfly, men da vi kjørte forbi der stod det nettopp elefanter som nøt treets nye skudd, så det er ikke alltid så lett å starte eller lande der. Men opplevelsene i Serengeti er verd alle farer. Satt jeg om aftenen foran det lille campinghuset, og i måneskinn strøk det forbi en hyene eller en sjakal, eller antiloper tittet nysgjerrig inn i petroleumslampens lys, så var man midt inne i paradiset's uendelige fred, langt borte fra all menneskelig ufred, kamp og nød.

Disse to safari var en herlig avkobling før jeg tok fatt igjen på arbeidet. Særlig interesserte jeg meg for en skole i Nairobi for hjemløse barn som om natten kommer vandrende fra landsbyer inn til storbyen i håp om å finne noe mat i avfallstønnene. Tre års tørketid har jo utløst forferdelig hungersnød i Øst-Afrika. En engelskmann sammen med venner fra forskjellige nasjoner har i årevis om natten gått inn for å samle disse forkomne barn, først tatt seg av dem i to små blikkhytter, men nå har han et stort center «Starehe Boy's Centre», der han i store nybygg tar seg av disse barna, så de får skolegang, men han kan bare ta opp et barn når det finnes en «sponsor» (fadder) som er villig til å betale i flere år for barnets utdannelse. Jeg har skaffet en del «sponsors» til Starehe og har selv en «adoptiv»-gutt der, og det var stor stas da jeg besøkte ham. Han viste meg klassen sin og læreren fortalte at jeg kom fra Norge og om noen av barna visste navn på Norges hovedstad. Da brølte alle gutter begeistret *London!* Men en liten tass sa ganske sakte, nei, det heter Oslo. Stor beundring

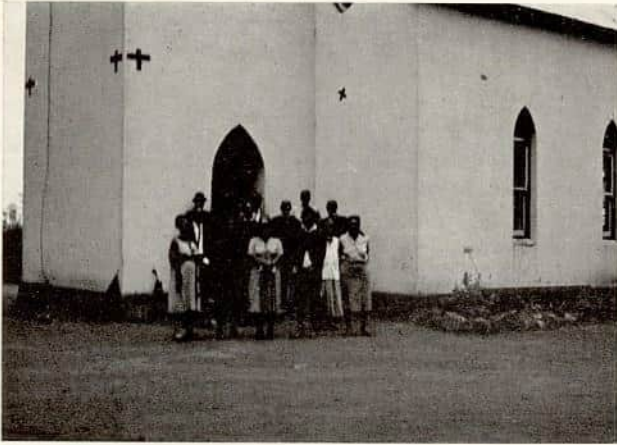
Er giraffen kanskje høyere enn Kilimanjaro?

for denne lille tassen, antagelig hadde han en norsk sponsor.

Særlig interesserte meg også en Christian Industrial Centre i Nairobi, ledet av en engelskmann som her utdanner unge afrikanere i alle slags tekniske fag, og det som jeg verdsatte mest var at han ikke brukte de mest moderne og kostbareste apparater og bygninger, men lærte de unge gutter å fremstille førsteklasses produkter med ikke så kostbart, men dog godt, solid og brukbart verktøy, så de senere når de er ferdige med skolen, overalt også under primitive forhold kan klare seg og utføre godt håndverksarbeide. Hans ønske var bare å kunne gi disse guttene med på veien, når de forlater skolen, eget håndverktøy så de kan begynne for seg selv når de i den store arbeidsledigheten i de fleste afrikanske land ikke kan finne en arbeidsplass. Jeg oppsøkte da OXFAM's representant for Kenya som er veldig interessert i dette problem, og

Struts i stolt positur i Ngorongorokrateret.

Glade mennesker foran kirken i Zululand.

han sa at han for fremtiden skulle skaffe de midlene som var nødvendige til å utstyre de utlærte gutter med håndverktøy, så de ikke driver rundt orkesløst når de ikke kan få en arbeidsplass.

Ja, så var det et besøk i Mombasa på en privatskole for poliorammede barn. Sykdommen er meget utbredt i Øst-Afrika, og skjønt man nå har begynt med vaksiner i Kenya, finnes det ikke noen sosiale tiltak for å lære de syke så meget at de på en eller annen måte senere kan klare seg selv. Skolen holder til i et ynkelig bygg, men skal nå flyttes til en nydelig tomt ved kysten. Det store ønsket av den engelske lærerinne som med fyr og flamme går helt opp i sitt kall, var å kunne utvide skolen med ytterligere hus for boarding-children, nemlig slike som var for dårlige til å komme hver dag til skolen. Den tyske organisasjon «Brot für die Welt» er meget interessert i skolering av slike handicappede og ga meg ved mitt besøk i Stuttgart tilsagn om hjelp til realisering av dette bygget.

Jeg tok meg også en liten titt inn på staten Zambia (tidligere Nord-Rhodesia). Der var det på grunn av bensinrasjoneringen som rammer Zambia mer enn Sør-Rhodesia, meget vanskelig å ferdes, og jeg måtte delvis ty til haiking. Når man i et fremmed land med helt fremmede mennesker står på en vei for å haike en bil er det unektelig en smule ubehagelig, især når det underveis viser seg at man har misforstått hverandre, og at bilen slett ikke skal dit man trodde, men hovedsaken var nå å komme målet litt nærmere, og det fantes alltid en mulighet for å komme dit man skulle. Så fikk jeg da allikevel se det meste av det jeg hadde planlagt, både flyktningeleirer og undervisningssentre, og jeg hadde også mange interessante samtaler med den danske representant for Høykommissæren. Zambia er jo omringet av 8 naboland, og fra 6 av dem kommer det stadig flyktninger, nemlig fra Mocambique, Angola, Rhodesia, Congo, Sør-Afrika og Syd-Vest

Afrika, de siste via Botswana, tidligere Bechuana-land.

Men jeg skal ikke glemme å nevne at jeg igjen besøkte mitt elskede Zululand, hvor jeg i 2 år har arbeidet med planen om å bygge et hjem for gamle Zulu-folk. Før i tiden trengtes det ikke gamle-hjem for negrene, idet det er en selvfølge for dem alltid å ta seg av sine gamle. Inntil oktober 1964 hadde de farvete som hadde arbeidet i 15 år i hvit sone, derved erhvervet hjemstavsrett. 1964 ble denne loven opphevet, og nå må alle farvete som ikke mer har arbeid ut av den hvite sone. De skrøpelige gamle må altså forlate sine og sine barns hjem og flytte til sort reservat hvor de står overfor det intet. Nå trenger de hjelp, og etter en del vanskeligheter som min plan møtte i begynnelsen, tenkte jeg det var best å reise selv ned igjen for å få fart i saken. Som ved en del av mine prosjekter arbeider jeg også her med kirken, og det siste bilde viser oss foran en kirke etter lykkelig avsluttede forhandlinger. Nå er arbeidet begynt, og når jeg reiser dit neste gang, håper jeg å kunne hilse på en del gamle som her i ro og fred kan nyte sitt livs siste år.

VET DE DETTE OM JULEN?

Installasjonsavdelingen i Siemens, Bergen

er engasjert både i Bergen og nabokommunene, og denne gang tar vi med litt fra Åsane kommune.

Åstvedt Industri A/S (for yrkesvalgbemmede)

Kontorflyøyen for Åstvedt Industri A/S

Åstvedt Hybelbygg — Hus A og B

Åstvedt Ungdomsskole

— Hva er det som er galt? Var det ikke et juletre til taket dere ønsket dere?

Telegr. adr.: Siemenschuckert

Norsk Aktieselskab Siemens-Schuckert

Kristiania Bergen Trondhjem Larvik Skien

Utfører Anlæg for

Elektrisk Lys

Kraft

Varme

§

Denne annonsen er fra «Ørebladet» 15.4.1916.

SVAKSTRØMSFABRIKKEN — en introduksjon

I de siste tre år er det på avd. 40 i Oslo vokst opp en svakstrøms teknisk produksjonsenhet. Igangsetting og utvidelser har gått så stille for seg at få av firmaets ansatte kjenner enhetens bakgrunn og arbeidsoppgaver. For å rette på dette har vi mottatt redaktørens oppfordring til å skrive en introduksjonsartikkel i Siemensbladet.

Siv.ing. Kjell Høitomt:

Målsetting og oppbygging

Analyserer vi forholdene ved firmaets svakstrømsavdelinger i det året produksjon av kommersielt utstyr ble igangsatt, vil følgende karakteristikk være dekkende: Vanskelige markedsføringsforhold p.g.a. offentlige krav om nasjonal produksjon, liten fleksibilitet idet spesielle kundeønsker vanskelig kunne dekkes, svakt utviklet og lite inspirerende teknisk miljø p.g.a. den rene markedsføringsvirksomheten. Det var for å rette på disse forholdene at produksjonsvirksomhet ble igangsatt.

Målsettingen var med andre ord:

- Å vinne anerkjennelse som norsk produsent.
- Å øke vår fleksibilitet.
- Å bedre det tekniske miljø.

Det var ønskelig å kunne starte beskjedent for så gradvis å trappe virksomheten opp, hele tiden under streng økonomisk kontroll. Dette ble muliggjort ved at hovedvekten til å begynne med ble lagt på skreddersømsbetont ordreproduksjon innenfor et avgrenset område, nemlig transmisjonsområdet.

Behovet for å få løst skreddersømsproblemer på dette feltet har vist seg å være stort, ordreinngangen har derfor stadig steget. Interessant er det også at vårt stamhus nå samarbeider med oss, slik at vi allerede har lignende oppdrag for utenlandske kunder under bearbeidelse. Dette samarbeidet vil stadig bli utvidet.

For etter hvert i tillegg å skape en mer løpende serieproduksjon ønsker vi å benytte budsjetterte midler til utvikling og produksjon av utstyr etter våre egne idéer. Dette er en ny fase som vi er i ferd med å gå inn i.

En ikke uvesentlige årsak til den vekst som for øyeblikket kan sees, skyldes for øvrig firmaets sterkstrømsavdelinger. Sterkstrømsavdelingene har, etter samme mønster, igangsatt et eget laboratorium for utvikling innenfor området industriell elektronikk. Det utstyr som der utvikles, produseres hos oss. (Se for øvrig egen artikkel om laboratoriet for industriell elektronikk i et senere nr.) Av det her skrevne

fremgår det at «Svakstrømsfabrikken» i dag har følgende tre arbeidsoppgaver:

- a. Utvikling og produksjon av teleteknisk materiell for svakstrømsavdelingens markedsføringsgrupper (såvel kundebundete skreddersømsoppdrag som interne «idéoppdrag»).
- b. Utvikling og produksjon av teleteknisk materiell for utenlandske kunder via Stamhaus (rene skreddersømsoppdrag).
- c. Produksjon av utstyr utviklet ved sterkstrømsavdelingens laboratorium for industriell elektronikk.

Hva de rene skreddersømsoppdrag angår, arbeides det i direkte kontakt med markedsføringsgruppene. Ved «idéoppdrag» står de såkalte styringskomitéene som et mellomledd. Disse komitéene, som sikkert er kjent av de fleste, har som oppgave å samle inn idéer samt å veie disse mot økonomisk/teknisk fordelaktighet.

«Svakstrømsfabrikken», en betegnelse som vi ennå beskjedent setter i gåseøyne, er inndelt i en utviklingsside (Telelaboratoriet) og en produksjonsside. Utviklingssiden ledes av siv. ing. Stette, som har lang laboratoriepraksis bak seg, såvel hos Siemens i Berlin og München, som i vårt eget firma. Produksjonssiden står under ledelse av driftsing. Kjell Larsen. Larsen var tidligere ansatt som rasjonaliseringsleder ved Magnetofonfabrikken, og senere som produksjonsleder ved elektrovarmefabrikken på Tomter.

Virksomheten foregår nå i Rosenborggt. 19 i Oslo, hvor Magnetofonfabrikken i sin tid lå. Når Linderudprosjektet er en realitet, vil vi i første byggetrinn få 1600 m² til disposisjon i et kombinert verksted- og fabrikkbygging. Det vil her bli plass til ca. 90 mennesker fordelt på utvikling og produksjon i forholdet 1 : 2.

Siv.ing. Jacob Stette: **Utviklingsiden**

Laboratoriet i 4. etasje.

Utvikling innenfor elektronikksektoren kan stort sett sies å bestå av følgende operasjoner: Oppgaveformulering, teoretiske studier, beregninger, oppbygging av elektrisk modell med etterfølgende målinger og justeringer, konstruksjon av prototyp, samt utarbeidelse av endelige underlag. Det er med andre ord slik at et utviklingsarbeide kan innbefatte alt fra kompliserte matematiske beregninger til tegning av mekaniske deler.

Selv om vi ennå er små, har vi, utfra ønske om systematisering, innført en funksjonsdeling som den en vanligvis ser innenfor større utviklingsmiljøer. Dette mener vi medfører bedre utnyttelse av personalet, spesielt på lengre sikt, ettersom antallet øker. Grovt sett har vi foretatt funksjonsdelingen mellom utvikling, konstruksjon og kontroll. Med utvikling mener vi den aktivitet som nå nedlegges for å løse oppgaven frem til elektrisk modell. Konstruksjonsarbeidet avsluttes med prototyp (produksjonsmodell) og produksjonsunderlag. Kontrollfunksjonen omfatter elektrisk og mekanisk kontroll av produkt og deler som inngår i dette. Kontrollfunksjonen har normalt ingen tilknytning til utviklingsiden, men idet arbeidet er nær beslektet med laboratoriearbeidet, har vi valgt foreløpig å knytte det sammen.

Nettopp fordi et utviklingsarbeid er så mange-

sidig, er det behov for flere kategorier medarbeidere. I arbeidsstokken, som i dag teller 9 personer, har vi sivilingeniører, ingeniører og en tegnerske. Ved nyansettelser er det lagt vekt på tidligere erfaring fra lignende virksomhet. For å holde høy standard vil det bli lagt vekt på kurs og kollokvivirkosomhet

Større utviklingsforetagender er kjennemerket ved det overveldende antall spesialister som deltar i arbeidet. Hos oss har arbeidsfeltet stor bredde og det skal dekkes av få medarbeidere. For å bedre på dette vanskelige forhold, har vi et nært samarbeide med stamhusets laboratorier. Særlig vanskelige problemer blir diskutert med spesialister i München. Vi har også i det siste hatt fruktbart samarbeide med SINTEF, Forsvarets Forskningsinstitutt og Aker Electronics.

Oppgavene er ofte basert på offerter til fast pris, og det er viktig å skaffe best mulig grunnlag for kalkyle. Vi deler derfor opp utviklingsarbeidet i faser og registrerer omkostningene pr. fase for hvert utført oppdrag. Disse data tjener som grunnlag for terminer og priskalkyler.

For tiden er laboratoriet beskjeftiget med oppdrag både for militære og andre etater. Herav kan nevnes:

Montasjehallen i 3. etasje.

- a. Sambandsutstyr for Luftforsvarets rakettkatterier (NIKE).
- b. Militært lavfrekvensutstyr for Hærens Samband.
- c. Transmisjonstekniske måleinstrumenter for Forsvarets Fellessamband og Telegrafstyret.
- d. Forberedelse av lisensproduksjon på bærefrekvenssektoren.

Ser vi litt frem i tiden, står vi foran en stor oppgave for en utenlandsk kunde. Det dreier seg her om fordelerfelter for kringkastingskanaler med plassering i flere byer. Feltene skal fjernstyres fra ett punkt.

Arbeidsoppgaver og oppgaveløsning

Produksjonen av elektrisk utstyr består av pre-fabrikering av diverse mekaniske deler, spolevikling, oppbygging av komponenter på trykte kort, mattesøm, forskjellig delemontasje frem til sluttmontering.

For å løse disse arbeidsoppgaver har vi inndelt produksjonen i et mekanisk- og prototypoppbyggingsverksted og en montasjeenhet. Montasjeenheten arbeider i dag vekselvis med stykk- og serieproduksjon.

Både det mekaniske verkstedet og montasjeenheten står i nær tilknytning til utviklingssiden og konstruksjonskontoret. Dette intime samarbeidet bestræbes for å gi hensiktsmessige og rasjonelle løsninger vedrørende alle produktive oppdrag.

Produksjonen har hatt og står foran en gledelig utvikling både gjennom den økte ordretilgangen og firmaledelsens beslutning om verksted- og produksjonsbygg på Linderud.

Personell

Vi sies å være i en heldig situasjon, da det etter Magnetofonfabrikkens nedleggelse i 1964 lot seg gjøre å få beholde en gruppe spesielt kvalifiserte medarbeidere, deriblant 3 av formennene. Denne gruppen på 5—6 ansatte danner grunnstammen i den nye kommersielle produksjonen ved dennes opprettelse. Ved siden av nevnte personell har det i den senere tid blitt ansatt flere nye kvalifiserte medarbeidere, og vi står i dag foran ytterligere ansettelser.

Periodevis har oppdragsmengden vært såvidt stor at vi har blitt tvunget til å måtte be om hjelp fra andre avdelinger med kvalifisert arbeidskraft. Spesielt gjorde dette seg gjeldende ved produksjonen av div. svakstrømsutstyr til A/S Alnor. Montasjeenheten hadde i denne perioden 17—18 ansatte i arbeide ved siden av relativt stor mekanisk produksjon, som var satt ut til underleverandør.

Kompleksibilitet

Produksjonsstrukturen har en viss kompleksibilitet gjennom den omstillingen personellet blir utsatt for ved veksling mellom serie- og stykkproduksjon,

Vil ordretilgangen gå i retning av et markert skille mellom serie- og stykkproduksjon, er det naturlig å dele personellet funksjonsmessig for å oppnå en bedre spesialisering. Varierende ordremengde er også en faktor som forårsaker problemer, men inntil i dag, har vi som nevnt vært så heldige å kunne ligge noe underbemannet på grunn av muligheter for å låne mannskap fra andre avdelinger innen firmaet.

Vi vil gjerne også nevne en vanskelighet som vi til stadighet blir stillet overfor, og som vi spesielt ber våre oppdragsgivere innen firmaet være oppmerksomme på — komponentbestillinger.

Vår produksjon vil som de fleste forstår bestå i oppbygging av produkter med mengder av komponenter som må bestilles i utlandet, spesielt fra Tyskland. Leveringstidene for disse komponenter ligger som bekjent ofte på opp til 3—6 mndr., og det er derfor av stor betydning at oppdragsgiverne kommer med sine bestillinger til oss i så god tid at leveringstider av det ferdige produkt kan overholdes. Dette gir samtidig muligheter for en god flyt i produksjonen.

Stabiliserende faktorer

Foruten at vi har kunnet benytte lånemannskap som stabiliserende faktor ved varierende belastning, har vi en god støttevirksomhet gjennom en lisensproduksjon for Tyskland, nemlig bærefrekvensstyr. Denne produksjonen har nettopp kommet inn i faste former og vil gi sikker beskjefthet i tiden fremover.

Ved eventuell overbelastning i den mekaniske sektoren har vi oppnådd god kontakt med underleverandører, som hjelper oss med å ta «toppene». Vi tar allikevel sikte på en utvidelse her, selv om det i dag ikke foreligger konkrete planer om direkte produksjon ved denne avdeling — den vil i det all vesentlige beskjefthet seg med prototypbygging og småseriefremstilling.

Produksjonen i helhet vil fortsatt bli bygget opp med sikte på høyt kvalifisert arbeidskraft for å kunne dekke de til enhver tid tilførte arbeidsopp-gaver.

Av rene drifts- og produksjonstekniske gjøremål er det selvfølgelig for en ekspanderende fabrikkasjon, nødvendig med en systematisk oppfølging. De forskjellige funksjonene som f. eks. innkjøp, lagersystem, produksjonsplanlegging med kontroll, lønnsystem, organisasjonsutbygging er i dag trukket opp etter bestemte linjer og vil bli gjenstand for en nøyaktig overvåking.

LITT OM SJØHESTEN

En skal som regel være temmelig forsiktig med å nærme seg naturen med forutfattede meninger. Mangen en forsker har brent seg grundig ved å beskrive hva han så, og så filosofere seg til resten. Naturen er nemlig ofte så underfundig at den overgår selv den mest utspekulerte vitenskapsmann.

Den mann som først beskrev de pussige sjøhestene, fortalte hvorledes ekteparets ene halvdel langsomt svømte gjennom vannet besværet av en stor buk, hvorfra det senere svermet 30—50 små unger, øyensynlig avkommets mødreopphav. Det kunne ikke være tvil om annet, mente han. Senere undersøkelser viser at dette var helt galt. Hunnen er forsynt med en lang leggbrodd, hvormed hun legger eggene i en dyp fold på hannens bukside. Der inne utvikler ungene seg til de blir sjødyktige. Så svermer de vekk, og den forlatte faderlige babysitter blir tilbake på sin korallstokk med sine store undrende øyne.

Når man har fulgt med i moten og motespådommene blant menneskene de siste år, er det vanskelig å se forskjell på gutter og jenter. Og — ellers er det mange rare skikker rundt i verden. Blant totokuder-indianerne i Syd-Amerika er det riktignok koken som føder barna. Men så snart det er gjort, legger far seg i barselsengen og lar seg varte opp med all slags godt, mens mor må ut på jordarbeid.

Zoologen.

Linderud

Det er alminnelig kjent at det er vanskelig i mange stor-kommuner i landet å få byggeløyve for byggefotagender av den art som vi skal starte på Linderud ved Oslo. Særlig er dette tilfelle i Oslo-området hvor kravene til boligbygging permanent er meget store. Det har derfor gledet oss meget at det likevel er lykket oss å få byggeløyve på i alt ca. 15 000 m² gulvflate, hvilket er tilstrekkelig til at vi kan gjennomføre byggingen av kontorbygget og verkstedbygget etter vår plan.

Industridepartementet ga sitt tilsagn om byggeløyve for de nevnte 15 000 m² gulvflate med brev av 2.6.67 stilet til Oslo Kommune, Boligrådmannen, og Boligrådmannen bekreftet dette i brev til oss dattert 7.7.67. Byggeløyvetilsagnet gjelder for 1968, og forutsatt at vi påbegynner arbeidet omkring årsskiftet, vil vi kunne flytte inn i kontor- og verkstedbygg utpå sommeren 1969.

Vi håper at vi også vil kunne få byggeløyve for lagerbygget i løpet av byggetiden, og vi vil i så fall sette alt inn på at lagerbygget, som har en enklere konstruksjon enn de to øvrige bygg, blir ferdig samtidig med de to andre bygninger.

Prosjekteringsarbeidet har pågått hele inneværende år, og spesielt i sommermånedene har det vært utfoldet en intens virksomhet, særlig hos arkitekter og konsulenter. Siemenskonsernets tyske arkitekter på avdeling ZTB 8, Erlangen, har fortsatt fulgt saken opp. Dette arkitekt- og byggekantor ledes av dipl.ing. arkitekt Willy Thormann som sjef, og dipl.-ing. arkitekt Werner Schäfer er vår kontaktperson. Siemenskonsernet bygger i en lang rekke land, og arkitekt Schäfer utfolder i den anledning en utstrakt reisevirksomhet i alle deler av verden. Som tidligere har han også i inneværende år med jevne mellomrom besøkt Oslo i anledning vårt byg-

geforetagende, og representanter fra oss har også deltatt i møter i Erlangen i forbindelse med besiktigelse av nyere tyske byggearbeider.

Ved arkitekt Odd Nansens kontor har 8—9 arkitekter jevnlig arbeidet på vårt prosjekt, og medio november måned ble der utsendt anbudsinnbydelser til entreprenører på det bygningstekniske område og på V.V.S.-området. (Varme, ventilasjon og sanitær).

Bygningsteknisk konsulent er firmaet Ingeniørene Lund & Aass, Oslo, og V.V.S.-konsulent er firmaet Jan Bille A/S, Oslo.

På spesielle områder har vi engasjert ytterligere noen konsulenter.

Konsulentarbeidet for sterk- og svakstrømsanlegg, heiser og rørpost utfører vi selv, og installasjonsarbeidene vil bli utført av vår anleggsavdeling.

Vi håper å kunne ta avgjørelser med hensyn til valg av de øvrige entreprenører i midten av desember måned.

Vesentlige forandringer i hovedplanen har ikke vært gjort siden mars 1967, da Siemens-avisen inneholdt den første redegjørelse for byggeforetagendet. Det er utført en ny modell i målestokk 1 : 100 av anleggets første byggetrinn, og denne er således 5 ganger så stor som den modell som ble avbildet i marsnummeret. Den er for tiden utstillet i første etasje i Rosenkrantzgt. 11. Inngående studier av innredning og møblering i kontorbygget er satt i gang, bl. a. i et lokale som vi har reservert herfor i lagerbygningen i Amtm. Meinichsgt. 15. Prøvene gjennomføres her i full målestokk, og vi søker også her å finne frem til pene, økonomiske og hensiktsmessige løsninger av de mange arkitektoniske og tekniske spørsmål.

R. Eger.

Siv.ing. Alexander Bratt:

På besøk øst for det østligste Norge

Vi var to mann fra Siemens Trondheim som sammen med fire-fem karer fra forskjellige firmaer i Oslo en dag i midten av juni i år satte kurs for Finnmark. Turen gikk med SAS Caravelle via Bodø til Tromsø og derfra med tomotors propellerfly til Kirkenes med mellomlanding i Alta og Lakselv. Etter hvert som vi nærmet oss målet, ble skydekkene tynnere og tynnere, og da vi landet i Kirkenes, hadde vi strålende sol — og den gikk ikke av himmelen de fem dagene vi tilbragte i Pasvikdalen.

På flyplassen i Kirkenes ble vi møtt av vår hyggelige vert, siviling. Grønås fra Norelektro, som ved hjelp av to biler fraktet «delegasjonen» opp til anleggsområdet ved Hestefoss, 12 mil syd for Kirkenes.

Som tidligere nevnt i Siemens-avisen skal vi bygge et kraftverk for russerne der oppe, og hensikten med reisen var at vi skulle ha en konferanse med de russiske byggherrer om anlegget.

På veien oppover Pasvikdalen har man Russland til venstre og Finland til høyre. Veien går langs Pasvikelven, og vi ser stadig de russiske vaktårn som rager opp over skogen, og føler at vi er observert. På norsk side av elven er det en del småbruk og andre hus, men på russisk side sees bare tomtene etter de finske gårdsbruk som lå der før krigen. Fra «Høyde 96», en ås 96 m over havet, kan vi imidlertid se langt inn i Russland, og derfra ser vi også den store byen Nikkeli med sine 20—30 000 innbyggere. Denne byen ligger ved en av verdens rikeste nikkелgruber, bare noen få km øst for elven. Etter hvert som vi kommer oppover dalen, blir vegetasjonen rikere — fra nesten ingenting ved Kirkenes til store furuskoger oppe ved Hestefossanlegget. Den eneste forskjellen på disse furuer fra tilsvarende lenger syd i landet, er at de vokser bare halvparten så fort.

Vel fremme ved anlegget blir vi innlosjert i messen og forsøker å sove med solen høyt på himme-

len. Den første natten er forholdsvis kald, men vi skulle få oppleve at de neste nettene var varme nok, ja vi hadde til og med en tropenatt da temperaturen ikke sank under + 20°C.

For en uinnvidd var selve kraftverksområdet det rene virvar. Store maskiner braste hit og dit, og rett som det var, ble det ropt «Varsko her, lunta brinn».

I Rajakoski, en liten bygd ca. 3 mil fra kraftanlegget, var imidlertid arbeidet kommet langt med boliger, skole og brakkeleir for det militære. Dit reiste vi på russisk side av grensen, og vårt første møte med russisk biltrafikk var tømmerbiler med kjempelass. Forskriftene for sikring av lasten er visstnok ikke de samme som i Norge. Såvidt vi kunne se, var lasset bare sikret med bjelker på sidene. Etter å ha passert en slik bil, ble vi da også overrasket av en stor tømmerstokk som lå midt i veien etter en sving. Ved Rajakoski ligger også en kraftstasjon som finnene har bygget etter krigen som krigsskade-erstatning. Stedet er preget av militærforlegninger og denne kraftstasjonen.

Vår første konferanse med russerne hadde vi den andre dagen. Det var da et såkalt plenumsmøte, der alle fag var representert fra arkitekt til elektroingeniør. Russerne møtte med 14 representanter, mens vi til sammen vel var 8. Møtet fant sted på den russiske siden av kraftstasjonsområdet i deres konferanserom. Til forhandlingene ble benyttet tolk, og hun oversatte fra engelsk til russisk. Det ble derfor mest praktisk at én mann førte ordet, og hos nordmennene var det sivilingeniør Grønås. Blant russernes delegater var 5—6 kommet helt fra Leninograd, der de har et slags teknisk konsulentkontor. På det første møte ble da programmet for de videre forhandlinger lagt, og hver gikk hjem til seg for å planlegge opplegget.

Om kvelden var vi gjester hos siviling. Grønås med frue, som bor i en nydelig enebolig i furusko-

Bottheim, Skjervøy og forfatteren skuer over Pasvikelven mot Sovjetsamveldet og byen Nikkeli fra «Høyde 96».

Foto: G. Hansen.

gen. Det ble en sen aften, og det var meget hyggelig å sitte ute på lyngbakken kl. halv-ett om natten i skjorteermene, med solen høyt på himmelen. I det hele tatt må jeg si at været gjorde turen til en meget stor opplevelse.

Dagen etter begynte særforhandlingene, og vi elektrofolk møtte sammen med 7—8 russiske elektrofolk, der de tekniske detaljer vedrørende anlegget ble gjennomgått. Under en pause ble vi serverte med søte kjeks til. Til å begynne med var vi henvist til den russiske byggelederen som tolk, men han var ikke elektromann og kunne derfor vanskelig oversette alt som ble sagt. Siviling. Grønås kan imidlertid en del russisk, så han kunne hjelpe til. Etter et par timers forhandlinger kom den kvinnelige tolken, som i parentes bemerket også behersket norsk, men forhandlingene skulle allikevel gå på engelsk. Et par av russerne kunne også snakke engelsk.

Med dette møte var i grunnen forhandlingene slutt, og vi gikk hver til vårt for å skrive rapporter fra møtet, som da skulle undertegnes dagen etter. Rapportene ble så sammenlignet og laget like med russisk og norsk tekst, og underskrevet av et par av delegatene fra hver side. Etter at rapporten omsider etter en del forhandlinger frem og tilbake, omskrivninger etc., var ferdig, ble vi buden inn til russerne på vodka og grovbrød med hvit ost og tykke skiver agurk på. Det smakte aldeles herlig og vodkaglassene skulle ikke være tomme. Resultatet var derfor at man kom i en ganske høy stemning,

og en russisk arkitekt som var med, hadde tegnet karrikaturer av alle de tilstedeværende nordmenn, som han delte ut ved denne festen.

Jeg nevnte delegasjon. Etter hvert som vi hadde passert de russiske vaktpostene en del ganger, fikk vi status av delegasjon, og undersøkelse av kontrollkort, bil osv. ble lempet på betraktelig. De russiske vaktpostene var for øvrig meget unge menn, mange uten hår på haka og de så i grunnen svært barnslige ut, men de hadde orden i sine papirer, selv om antrekket ikke var så pertentlig som deres norske kollegers på den andre siden av elven. Som nevnt, måtte vi passere to russiske vaktposter på vei til Rajakoski, og ved den siste passeringen måtte vi som oftest åpne kuffertlokket på bilen for kontroll.

Den siste aften vi tilbragte ved Hestefoss-anlegget, tok vår vert oss med på en båttur på elven. Før vi fikk motoren i gang, var myggen svært plagsom, og bedre ble det ikke da vi kjørte oss på grunn og sto stille midt ute på elven. Vi fikk omsider staket oss løs, men da ville ikke motoren gå, og selv om vi rodde alt vi orket, hadde myggen ingen vanskeligheter med å følge med. Dersom det er sant som det sies, at det er bare de mygg som har drukket blod som formerer seg, så har atskillig mange av den nye generasjon mygg meg å takke for at de ble født. Med båten dro vi stadig forbi grensestolper som er plasert med jevne mellomrom på hver side av elven. Den teoretiske grensen går da gjennom et punkt midt mellom stolpene på norsk og russisk side. Vi så også silhouetten av to dominerende byggverk på den russiske side av anleggsområdet. Det så ut som skrogene fra to skip fra Columbus' tid, men det viste seg å være forskalingene til sugerørene i kraftstasjonen.

Sankthansaften satte vi kursen for Kirkenes igjen, og da nærmet truende skyer seg fra nord, og idet vi dro, begynte det å regne, men det er jo av regn at det blir kilowattimer, så man kan vel ikke klage?, og dessuten reiste jo vi derfra.

Jeg har 3 forretningsbekendte:

*En som tilfulde forstår,
at tingen skal gøres imorgen
og ikke neste aar.*

*En anden som gør den i eftermiddag
saafremt han faar tid og formaar.*

*Den tredje —
har gjort den igaar.*

KUMBEL

---

25. tyske radio- og fjernsynsutstilling 1967

Dyre Wisloff Halse:

ET MOTE

*med muntre
farger*

i BERLIN

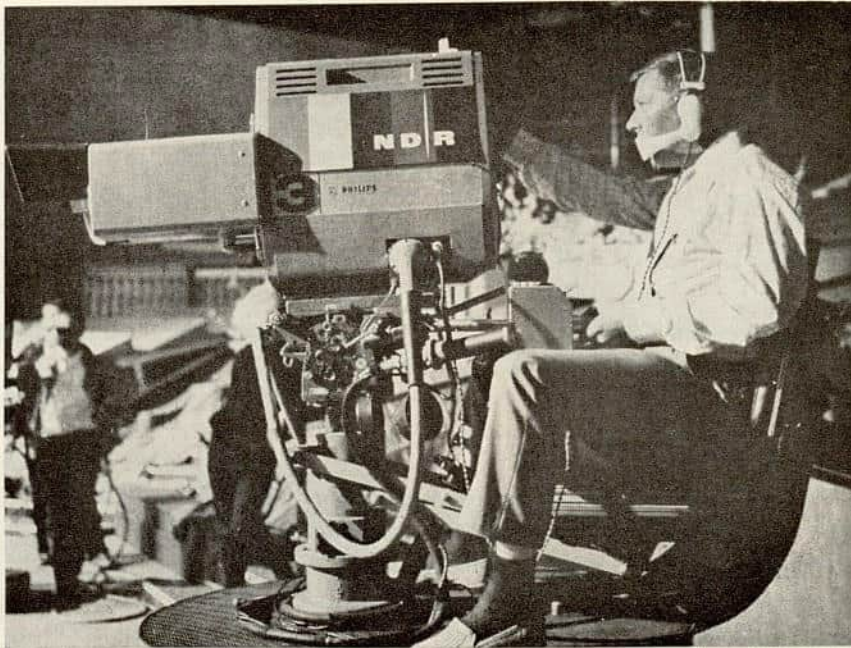
Berlin må karakteriseres som den største, interessanteste og mest allsidige by i den vest-tyske forbundsrepublikk. Skadene fra krigen har ikke greid å rukke på denne kjensgjerning. Moderne gjenoppbygd, aktiv og fremtidsbevisst har Spree-metropolen stått opp av asken som fugl Fønix.

Berlineruttrykket «Bei uns is immer wat los», er atter en gang blitt oppfylt med innledningen til en ny epoke innen underholdningselektronikken, fargefjernsynet. I pakt med gamle tradisjoner har radiomessene i Berlin alltid lansert det nyeste av utviklingen på dette for publikum så viktige forlystelsesområde. Siden den første, store radioutstillingen i Berlin i 1924 — har 43 år forløpt — en tidsperiode der allmenheten har opplevet markante fremskritt innen radioteknikken. Den gang viste 250 firmaer på 9430 m² gulvflate, detektorapparater, trakhøytalere, batterier, akkumulatorer og radiokomponenter i en nybygget hall i nærheten av

det sted Funkturm i dag står. Fjernsynet var ennå bare en ønskedrøm!

Den 25. radio- og fjernsynsutstilling 1967 som hadde 184 utstillende firmaer på hele 64 000 m² gulvflate, bød på et storslagent show av radio-, fjernsyns-, platespiller-, lydbånds-, antenne- og i en viss grad komponentteknikk. Således kunne legfolk og fagspesialister fra fjern og nær oppleve en kavalkade i et dristig konsept, der fargefjernsynet i fullendt form etter det tyske PAL-systemet, sto i brennpunktet av publikums interesse.

Startsignalet for fargefjernsynet skulle altså gis på et for fjernsynet historisk og tradisjonsrikt sted, der man allerede i 1928 på den 5. radio-utstilling i Berlin fikk oppleve de første, flimrende bilder overført ad elektrisk vei. Dernest fikk man den første TV-programvirksomhet i 1935, den første fjernsynstelefon og de første TV-kinoer i olympiaåret 1936. To år senere ble de første, tyske fargefjern-

Et av de mange fjernsynskameraer i aksjon.

synsforsøk en realitet. Særlig interesse er å nevne at «hullmaskeprinsippet» som brukes i dagens fargebilderør, ble allerede i 1938 foreslått og således oppfunnet av dr. Flechsig i Berlin. Etter at programvirksomheten måtte avbrytes i 1943, gikk fjernsynet inn i en død periode inntil man startet opp igjen i Berlin i 1951.

Det idylliske messeområdet med sine storslagne parkanlegg og utstillingshaller rundt det markante Funkturm, skulle i tiden 25. august til 3. september 1967 danne den beste og verdigste ramme for virkelige, illustrative opplevelser i Berlin. Åpningsdagen opprant i det mest strålende sommervær — noe som også synes å ha blitt en tradisjon under radiomessene i Berlin. I det store utstillingsstudio hadde 1200 innbudte gjester i god tid inntatt sine plasser, og fulgte forventningsfullt de hektiske forberedelser til regi-personalet og kamerateknikerne.

To store filmtepper à 12 m² på hver side av scenen viste projiserte TV-bilder, det ene i sort—hvitt og det andre i farger. Hensikten herved var å bevise at fargefjernsynsoverføring er «kompatibel», dvs. at fargeinformasjonene kan mottas på de konvensjonelle TV-mottakere som utmerkete sort/hvitt bilder. For øvrig var det plasert fargefjernsynsapparater med jevne mellomrom slik at alle tilskuere i studioet kunne følge med og danne sin egen mening om bildekvaliteten. Etter en feiende ouverture av Berlins filharmoniske orkester, og en elegant ballettoppvisning ble opptakene forandret til sort/hvitt-fremføring.

Den høytidelige åpning av «25. Grossen Deut-

schen Funkausstellung 1967 Berlin» ble foretatt av den regjerende borgermester, Heinrich Albertz, som ønsket gjestene velkommen til den tyske hovedstaden, og uttalte bl. a.: «Dette er en stor dag for Berlin fordi årets radio- og fjernsynsutstilling er en opplevelse som indikerer Berlins betydning. Jeg ber om å få uttrykke denne oppfatning som et kompliment og en takk.»

Talernes rekke var forholdsvis lang, og mye av det innholdet har liten interesse for norske lesere. Imidlertid må intendanten for Zweites Deutsches Fernsehen, dr. Holzhamer, nevnes, idet han ga et tilbakeblikk over utviklingen av fjernsynet som også har interesse utenfor Tyskland. Etter forsøkene med fargefjernsyn i 1938 i Berlin, ble den innledede forskning umuliggjort av de begivenheter som fulgte i Tyskland. Initiativet til å fortsette den videre utvikling ble for alt vesentlig overtatt og utført i USA. Det ble her arbeidet ut fra det synspunkt at fargeinformasjonene skulle kunne mottas som sort/hvitt i de vanlige TV-mottakere, hvorved kravet om «kompabilitet» ble oppfylt. Den 17. desember 1953 feiret man i USA starten av det moderne, elektroniske fargefjernsynet, NTSC-systemet. Fargegjengivelsen var å sammenligne med den man hadde ved fargefilmens begynnelse.

Så slapp utenriksminister og viseskansler Willy Brandt til. «For meg er det særlig en glede å kunne få oppleve denne utstilling i Berlin», — begynte hans tale, og fortsatte: «— ikke bare fordi jeg i Bonn er forblitt en berliner. Denne 25. tyske radio- og fjernsynsutstilling er en særpreget opplevelse

Viseskansler Willy Brandt ga klarsignalet for fargefjernsynet.

hvor alle kan glede seg og være delaktig i den moderne verdens fremskritt».

Brandt pekte videre på betydningen av den teknologiske utvikling i økonomisk og politisk aspekt, og hevdet at prestasjonene på disse områder hadde sikret Tyskland en plass i folkenes fellesskap. Til slutt uttalte han: «Vi må her som på alle områder si ja til fremskrittet (fargefjernsynet). Dermed må jeg ikke bare som politiker — ønske at flest mulig mennesker må få være delaktige i det nye, på kortest mulig tid. Fargefjernsynet skal ikke forbli å være en luksusartikkel! I håpet om mange fredelige, fargesprakende og spennende opplevelser, gir jeg startskuddet for det tyske fargefjernsynet.» Idet Brandt trykket på en rød knapp, ble fargefjernsynet momentant innkoplet, og ga en strålende, men ikke overdrevet fargekomposisjon til avsløsning av det nå mer «kjedsomme» sort/hvitt-fjernsynet.

Den tyske industrien viste ca. 40 forskjellige fargefjernsynsmottakere, hvorav de fleste benyttet 63 cm-billedrør. Mottakerne er p.g.a. så store billedrør en god del mer voluminøse og tyngre enn sort/hvittmottakerne. Men det ble også fremvist mindre utgaver av farge TV-apparater med 56-, 48- og 28-cm-billedrør, som ikke bare var lettere av vekt, men også billigere. Som eksempel kan nevnes en 28 cm-fargemottaker som veide bare 11,7 kg. Erfaringene sier imidlertid at 56 cm-fargefjernsynsmottakeren har størst sjanse til å bli standard type.

Man regner med at fargefjernsynsprogrammene i fremtiden ønskes «konservert» og man fikk på utstillingen se båndopptakere som var beregnet på å få innpass i hjemmene.

En halvprofesjonell, fargedyktig videobåndopptaker ble utbudt for DM 15 000,—, men prisen må nok reduseres betraktelig før det kan bli «allemannseie».

Sort/hvitt-fjernsyn spiller som før en stor rolle, og dette ble bekreftet av det rikholdige utvalg av transportable TV-mottakere med 28 cm — til 47 cm-billedrør, bordmottakere i standardstørrelse, store kabinetter i nye og gamle stilarter med TV,

radio og platespiller innebygget. I de nyere TV-mottakere er rørene blitt erstattet av transistorer og dioder, noe som betyr redusert vekt og større driftssikkerhet.

Det er blitt hevdet at radiomottakerens utvikling er stagnert. Den som besøkte utstillingen i Berlin fikk ikke noe inntrykk av det. Radiomottakerne er ikke bare fornyet gjennom moderne design, men har også preg av nye konstruksjonsdetaljer, der integrerte kretser var benyttet, særlig ved portable apparater og automottakere.

Bordmodellene og konsollene var for det meste i stereoteknikk eller utført med Hi-Fi-anlegg. Miniatur- og lommeradioer i stort utvalg var blitt ytterligere forbedret i effekt og vakte særlig stor interesse hos den yngre garde. Men en virkelig stor-slager for ungdommen var en koffertmottaker med innebygget båndopptaker, der båndet blir innsatt forenklet, i kassettsystem.

Over en halv million besøkende ble registrert på utstillingen, derav tallrike fra utlandet. De mange glansfulle show i farger som ble vist av de forskjellige tyske kringkastingsselskaper f. eks. «Gallabend der Schallplatte» med bl. a. vår egen populære Wenche Myhre, åpnet en ny æra for fjernsynet. Det er nå viktig å hjelpe fargefjernsynet frem til et hurtig gjennombrudd. Mens publikum i Sverige og Danmark kunne følge showene fra Berlin gjennom Eurovisjon, forholdt Norsk Rikskringkasting seg passiv. Norske seere med Sverige-antennene kunne imidlertid følge arrangementene i sort/hvitt-fjernsyn. Tryvannsenderen i Oslo skal kunne distribuere fargefjernsyn og det er allerede flere som har skaffet seg fargefjernsynsmottakere her hjemme, men som foreløpig bare baserer seg på sendinger fra svensk fjernsyn.

Men tilbake til Berlin.

Når man allikevel er i det storslagne Berlin, bør man også benytte anledningen til en 3 timers sight-seeing til Øst-Berlin, der det nå er full anledning til å benytte fotografiapparatet flittig. Selv om utlendinger forholdsvis lett kan passere sektorgrensen på tillatte steder — f. eks. gjennom Check-point-Charlie eller med S- eller tunnelbane til Friedrichstrasse i Øst-Berlin, gjør muren et like deprimerende inntrykk hver gang. Livet går imidlertid videre selv om forbindelseslinjene er klippet over ved at Berlin er delt i to.

Øst-Berlin

Gråere, tristere, mer apatisk — hvor ruiner og halvveis restaurerte og reparerte bygninger ennå er i majoritet. Man har lett for å kritisere, til tross for at en må innrømme at det er en god del bedring

Nyere boligbygg i Øst-Berlin.

å spore siden 1961. Folk er ganske velklede, butikene har større vareutvalg og byggevirksomheten preges nå mer av Vestens arkitektur. Øst-Berlin har tilsynelatende forlatt den monotone Moskva-stilen som boligbyggene i den tidligere Stalin Allé, nåværende Karl Marx Allé, oppviser. I det hele tatt er Øst-Berlin i ferd med å få en make-up som kan fjerne gråheten som ennå er så fremtredende.

Fra bussen prøver vi å vinke til folk som promenerer i gatene. De eldre reagerer ikke, mens ungdommen vifter energisk tilbake. Denne ungdommen er heller ikke ulik Vestens, der de slentrer gatelangs med transistorradio, Beatles-præget både i hårprakt og klesdrakt.

Hektet av den russiske sikkerhetstjenesten?

Etter en halvtimes spasertur i den russiske æresparken i Treptow, er det såvidt tid til å sende noen prospektkort fra Øst, før bussen setter seg i bevegelse igjen. Ved Check-point-Charlie ser vi for første gang et vannrett speil på hjul! Denne tingesten skyves under bussen for at «Volkspolizei» kan forvise seg om at vi ikke har med oss blindpassasjerer til Vesten.

Vest-Berlin

Levende, glitrende, elegant — en by der velstanden er til å ta og føle på. Men alt er allikevel ikke fullt så ideelt her heller.

Ungdommen sies å være i ferd med å forlate Berlin til mer forlokkende arbeid i Vest-Tyskland. De eldre begynner derfor å komme i majoritet — etter som hver tredje berliner nå hever livrente eller pensjon — i motsetning til hver femte i Forbundsrepublikken. Andre alarmerende tendenser gjør seg også gjeldende:

- Siden 1961 er antall arbeidsdyktige redusert med 80 tusen.
- Berlins industri investerer bare en tredjedel av det som er vanlig i Forbundsrepublikken.
- Antall beskjeftigede er fra 1961 til 1966 redusert med 25000, mens personellet i den sterkt oppsvulmete senatsforvaltningen er steget med 2800!
- Det er stor mangel på fagarbeidere som verves fra Vest-Tyskland.

I en tilfeldig passiar med en fagarbeider fra Ruhr på en hjørnekneipe i Moabit fremkom en del interessante opplysninger. Etter den tredje «Molle mit Korn» (Berliner spesialøl) til 50 pfennig ble mannen mer talevillig, og uttalte hovmodig til nabobordets store ergrelse at Berlin var ham «Scheissegal». Denne uttalelse var desto urettferdigere når det senere fremkom at innflyttere slipper militærtjeneste, og at familier får et rentefritt bosettingslån på 3000 DM av Berliner-Senatet. For det første barnet ettergis 750 DM av lånet og for det neste 1000 DM. «Wenn ich mit meiner «Olle» noch eins mache, bin ich mit dem Senat quitt!» skrot fagarbeideren til andre tilstedeværendes forlystelse. For det tredje barnet ettergis nemlig 1250 DM. Andre fordeler er bolig uten innskudd og lavere skatter. Det var derfor ikke urimelig at en ekte Berliner ved nabobordet utbrøt: «Uff den ham wa jrade jelauert. Mensch — Sieh bloss Leine, zurück in'n Westen!» Nei, det er nok ikke greit for innflyttere å komme på bølgelengde med berlinere, når man ikke legger an på det.

Et festlig fyrverkeri avsluttet det hele.

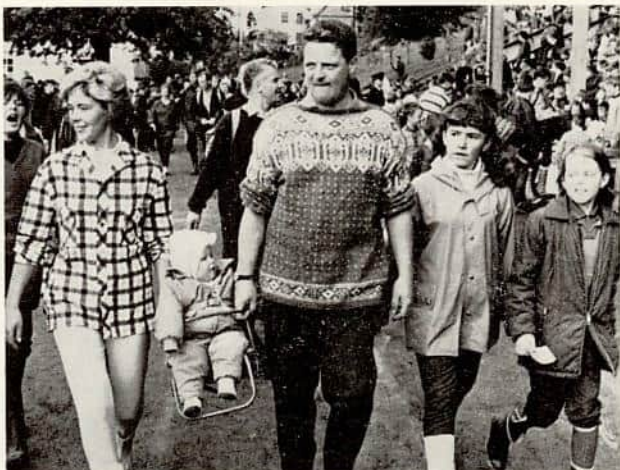
Byen Berlin har nå 3,3 millioner innbyggere, hvorav to tredjedeler bor i vest og en tredjedel i øst. Siden 1948 har Vest-Berlin bygget 300 000 nye boliger, hvilket betyr at hver tredje berliner bor i nye hus. Gjenreisningen i Vest-Berlin savner sitt side-stykke — også i sammenligning med Forbundsrepublikken for øvrig. For oss vest-europeere som er vant med å trafikere i gater som stadig blir mer tilkorket, er det en stor fornøyelse å kjøre i det flotte gatenettet i Vest-Berlin. Her er investert milliarder av DM for å gjøre byen mer attraktiv. En rekke nye severdigheter er kommet til: Den nye philharmonibygning, Hansakvartalet, den storslåtte bebyggelse omkring Ernst Reuter plass, hvor den tidligere så velkjente plassen Am Knie en gang lå. Øverste del av hovedgaten Kurfürstendamm, populært kalt «Ku-Damm» ruver det såkalte Europa-Center som er under fullforelse — et gigantisk pro-

sjekt. Her finnes elegante forretninger, restauranter, kinoer og nattklubber m. v. En terrasse med hengende haver og kunstfrossen skøytebane à la det i Rockefeller Center i New York, hører også med.

Denne gang unngikk jeg heller ikke kjentfolk, nå Trondheims ordfører Odd Sagør ivrig i ferd med å fotografere den moderne bebyggelsen og ikke minst de nyanlagte trafikkårer. Det skal være usagt om Sagør bare tilbrakte weekenden i Berlin for å samle krefter til kommunevalget — eller om han hadde i oppdrag å innhente impulser for Stor-Trondheims nye sentrum på Heimdal!

Vel, når man tenker tilbake på denne opplevelsesrike byen — med sine fordeler og sine ulemper — må konklusjonen bli at Vest-Berlin virkelig er en reise verd. Med den overveiende optimisme som tross alt preger byen og dens befolkning, hører Berlin fremtiden til!

Gråkallen rundt og Ulriken over

Siemensmontør Gjesdahl og frue med datter på 9 mndr.
Datteren var tuvens yngste deltager.

Søndag 8. oktober konkurrerte Trondheim og Bergen på ny hva deltakerantallet angikk. I fjor vant Trondheim, så i år var det Bergens tur. Tallet ble 19 300 for Bergen og 12 600 for Trondheim. Siemenslagene i Trondheim og Bergen var sterkt oppfordret til å delta, og mellom disse ble konkurransen nærmest uavgjort. På begge steder deltok ca. 10 % av personalet.

Mandag 9. oktober var det stor reportasje i avisene i Bergen, og «Morgenavisen» hadde på første side et stort bilde, hvor et av Siemenslagets styremedlemmer var i forgrunnen.

LERKEKVITTER I ADVENT

*Tenk om jeg var en lerce
og kunne dra min vei
til Sydens fjerne strender
når kulda ble for lei.
Jeg ville følge trekket
mot sol og sommervær —
og synge glade viser
i slanke palmetrær.*

*Ja, hvis jeg var en sangfugl
som fløy på kryss og tvers
til alle verdens statsmenn
med viser og med vers.
Jeg ville agitere for brorskap
og for fred,
blant alle dem som daglig
trækker menneskeverdet ned.*

*Ja, var jeg blott en trekfugl,
så dro jeg rett og slett
på ferie til Mallorca
uten pass og flybillett.
Jeg kunne svippe innom
Port Said og Zanzibar,
Å — var jeg blott en lerce,
da livet deilig var.*

*Kjell Sand Larsen,
(Elektrovarmefabr., Trondheim).*

Kveld på bryggen

Det er fint en blåsende kveld å rusle ned til havna i dempet skjær fra gatelyktene. Rart å vandre om og lytte til skvulp av sjø mot harde steinbrygger, se konturene av båtene, og forundre seg over måkeskrikene i bløtt mørke. Vi merker draget av ramsalt, skitten sjø, og vinden gjør en kjølig i ansiktet. Ved Akershusbryggen arbeides der med lossing av noen båter, og der ute i mørket mellom blinkende lanterner og små fyr skimter vi Nesodd-bryggen som en lurende skygge, som stenger for større fjord...

På enkelte av båtene er det liv og røre, dempet musikk og lys latter. Lukten av sjøen blir strammere, og like ved Vippetangen ligger en svart damper med snodig navn i akterstavnen. Lette skritt høres mot gatestenene og enslige mennesker haster forbi med lukkede ansikter. Mørke, utenlandske typer, og en anelse av hvitløk ligger igjen i luften etter dem. En kvinne hvisker noe idet vi går forbi henne. Noen lave ord om å få være med ombord. I lyktenes skjær er ansiktet hennes blekt og herjet og munnen har et frekt drag.

Men vi er ikke sjømenn og har ingen båt å gå ombord på, og kvinnen ser bare foraktelig på oss..

Høstkvelden er sur, og sleipt, vissent løv hvirvler rundt og rundt i luften, og legger seg som gyllent flor på grå asfalt. På vollene på Akershus synger vinden i gule trær og grenene spriker mot tung himmel i evig lengt etter sommer. Mellom noen skyrifter blinker en gulhvite stjerne...

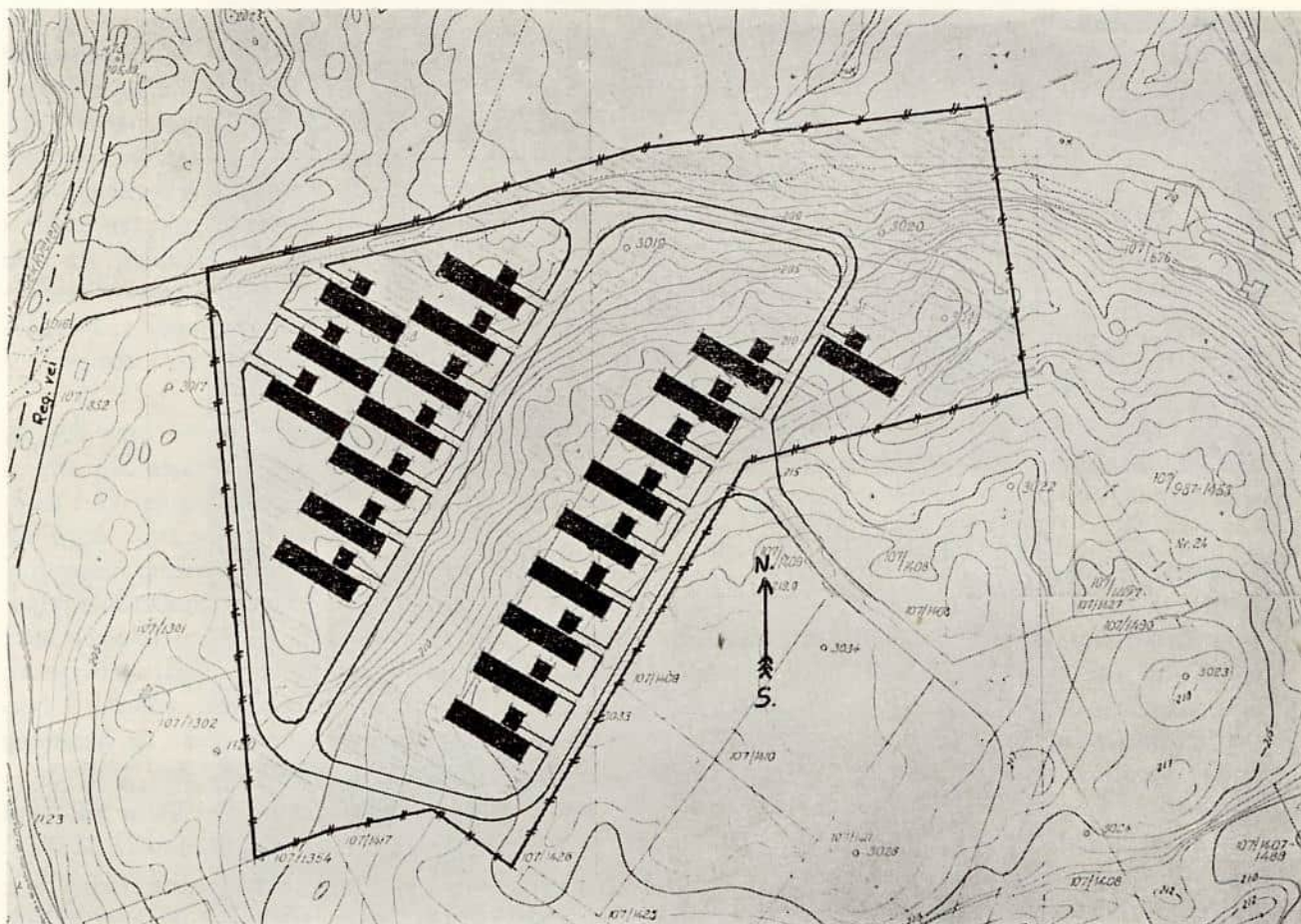
Vi stanser en smule forundret og suger inn nennsom duft som vibrerer i kveldskald luft. Her merkes heller ikke kloakkeimen så meget. Duften kommer fra den pene, lyse båten der borte. Det lyser koselig fra koøyer og mastetopper, og to karer henger over rekken og plystrer på et par jenter som haster mot den svarte, utenlandske båten. Den lyse båten er en fruktbat, derfor den gode lukten. Den kommer sikkert fra en solrik kyst, hvor mørke piker lempet fruktklaser, mens de lo og sang og smilene deres var våte av nyplukkede druer...

Det uler fra en damper der ute i den mørke sjøen, og vi hører stempelslag og en propell som hvirvler sint og trassig.

Så går vi videre, vekk fra bryggen og opp imot mer belyste gater, hvor menneskene stimer og bilhorn gurgler og neonreklamene slynger seg som levende ormer i kveldsmørket...

ek.

Siemens boliglag

Forslag til reguleringsplan. Utarbeidet av arkitekt René Philipp.

I forbindelse med firmaets forestående byggeplaner og flytting til Linderud var det naturlig at en del av våre funksjonærer ville få vesentlig lengre vei til arbeidsstedet, og Funksjonærforeningen fikk også en del henvendelser om eventuelle muligheter for å skaffe bolig i det fremtidige byggs umiddelbare nærhet.

Slik som forholdene er i dag er det forbundet med store vanskeligheter for den enkelte å skaffe tomteareal på privat basis, og det var derfor Funksjonærforeningen rettet en henvendelse til firmaets ledelse med spørsmål om hvorvidt firmaet selv hadde gjort noe for å sikre eventuelle tomtearealer beregnet for funksjonærboliger.

Firmaet gjorde henvendelser til Boligrådmannen i Oslo Kommune, men uten positivt resultat. Den eneste mulighet var for den enkelte å melde seg på OBOS — eller andre prosjekter i nærheten av Linderud. Muligheter for å melde seg som et samlet boligbyggelag var også til stede, for på denne måten å få tildelt tomteareal.

Vi sendte derfor ut en orientering til funksjonærene, med en samtidig forespørsel om hvem som for

tilfelle var interessert i et «SIEMENS BORETTSLAG» og man fikk svar fra ca. 50 funksjonærer.

Videre sendte vi de enkelte interesserte et spørreskjema for på denne måte å få klarlagt behovet og vi fikk tilbake ca. 35 svar.

På grunnlag av disse opplysninger tilskrev vi Boligrådmannen på vegne av et stiftende borettslag med søknad om tildeling av byggetomt. Likelydende brev ble også sendt Norske Boligbyggelags Landsforbund. Ingen av disse henvendelser førte til positive resultater og vi tilskrev derfor bygmester Stiansen og ingeniør Selvaag i håp om at vi via disse kunne komme frem til vårt endelige mål.

Heller ikke disse henvendelser bragte oss videre, så vi besluttet oss til å søke etter passende tomteareal gjennom Aftenposten, og vårt strev ble som følge av dette kronet med hell.

Fra forhenværende lensmann Abelvik på Fjellhamar fikk vi tilbud om et tomteareal samme sted på 15 710 m² til en pris av kr. 8—10 pr. m². Etter besiktigelse av arealet sendte vi omgående en forespørsel til ledelsen om et foreløpig lån på kr. 157 100,— til innkjøp av arealet. Takket være en

Utstillingen «Automasjon - 67»

interessert innstilling og velvillig imøtekommenhet fikk vi innvilget lånet, og det var hyggelig for styret i Funksjonærforeningen å kunne undertegne kjøpekontrakten med selgeren på firmaets h.r.advokat Mellbye og Nergaard's kontor og samtidig overlevere en sjekk på kr. 126 800,— beregnet ut fra en pris på kr. 8,00 pr. m² som ble endelig.

Tomtearealet — som består i en skogtomt — ligger ca. 1 km nordvest for Fjellhamar stasjon. Vei, vann og kloakk er ført frem til arealet og er riktig dimensjonert for en fremtidig utvidelse.

Funksjonærforeningen har tilskrevet i alt 23 forskjellige ferdighus-fabrikanter og har forespurt om priser m. v. og man har allerede fått et ganske omfattende materiale å arbeide med.

I denne forbindelse har styret vært invitert til en omvisning på Ski som Moelven Brug Oslo A/S arrangerte og til en omvisning på «BYGG REIS DEG».

Moelven Brug Oslo A/S har i tillegg vært på befarings på tomten og har etter dette fremkommet med et uforbindtlig forslag til regulering av området. Det er foreslått oppsatt 19 à 20 hus bygget i system og som kommer innenfor Husbankens ramme med en boligflate på 85 m². Når dette firma har gjort en del anstrengelser og arbeide, så er det ikke på noen måte tatt noen avgjørelse om hvilke leverandører man skal benytte, men styret vil bestrebe seg på å komme frem til én leverandør for på den måten å få det hele billigst mulig.

Ut fra de opplysninger man har blant de interesserte har Funksjonærforeningens styre sortert ut 20 ansatte og man har gått ut fra følgende:

De som ikke har noen bolig

De som har dårlig bolig

De som har for liten leilighet i h.t. antall familimedlemmer

De som får lang vei

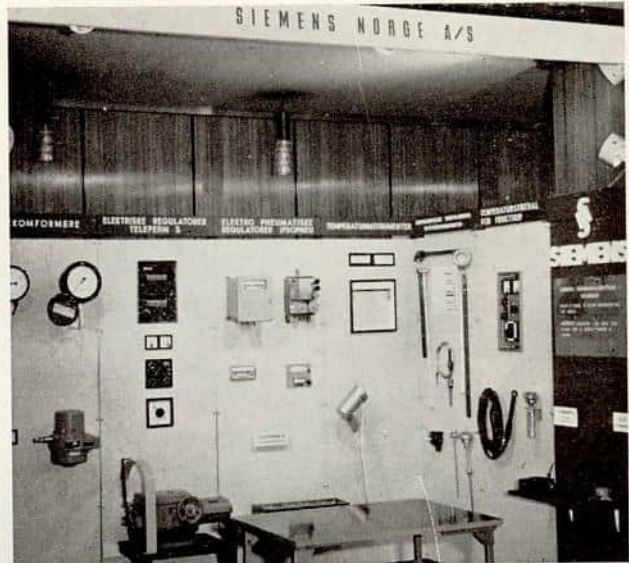
Andre grunner som kunne virke avgjørende og disse har i møte den 2/10 1967 stiftet «SIEMENS BOLIGLAG» og har videre valgt et interimstyre som omfatter følgende:

Helge Paulsen, formann, Rolf Amble, sekretær, P. Schiøth, kasserer, Arild Jensen, styremedl., A. Boye Evensen, styremedl., Tore Johansen, 1. varmann, Reidar Hagetør, 2. varmann.

Funksjonærforeningens arbeid med denne saken er dermed avsluttet, og er overført til det nye styre som nå skal bearbeide de videre planer, innhente priser, søke om godkjenning av reguleringsplan, utarbeide finansieringsplan osv.

Så langt er man nå kommet, men det er langt igjen. Man håper imidlertid at det hele skulle vært klart for innflytting omtrent samtidig med at firmaet etablerer seg på Linderud.

A. Boye Evensen

Bergens-Industriens Automatiserings-Selskap arrangerte i begynnelsen av 1967 i Bergen en utstilling som hadde fått navnet «Automasjon - 67». Utstillingen omfattet instrumenter og reguleringsutstyr for industri, skip og forskning.

Vår avdeling for prosesskontroll og databehandling (Gr. 16) deltok i en stand på 8,5 m² med følgende utstyr for industri og skip:

- 1) Temperaturmåleutstyr:
Termoelementer og motstandstermometre, kompensasjons-temperaturcentral med motstandstermometre i spesialutførelse for frukt-skip,
NZT-regulator og Ardocol med kompensasjons-skiver.
- 2) Gassanalyseutstyr for røkgasskontroll.
- 4) Elektriske regulatorer:
Teleperm S med tilkoblet forstillingsmotor, og en sats med 9 forskjellige Teleperm B-enheter.
- 5) Elektro-pneumatiske regulatorer:
Ipsopneu og Ipsopneu-Kleinregler.
- 6) Bilder fra maskinkontrollrommet ombord i jpanbåten «Finna».
- 3) LiCl-fuktighetsmåler.

Utstyret var montert ferdig på tavlen i Oslo før det ble sendt til Bergen. Det var montert på en meget oversiktlig måte. Utstyr under punktene 1, 2 og 3 ovenfor var i drift. Det var i det hele tatt lagt ned meget arbeid i å få en presentabel stand.

Det viste seg at utstillingens publikum for en stor del var innbudte elever fra sjømanns-, maskinist-skoler, og tekniske skoler i Bergens-området. Selv Handelsgymnasiets sekretærlinje var innbudt.

Konklusjon: Besøket var meget godt, og spesielt hyggelig var det at den kommende generasjon, skolelevnene, var så interesserte i vår stand på utstillingen, som var meget god reklame for vårt firma.

N. R. S.

Fra det gamle Christiania

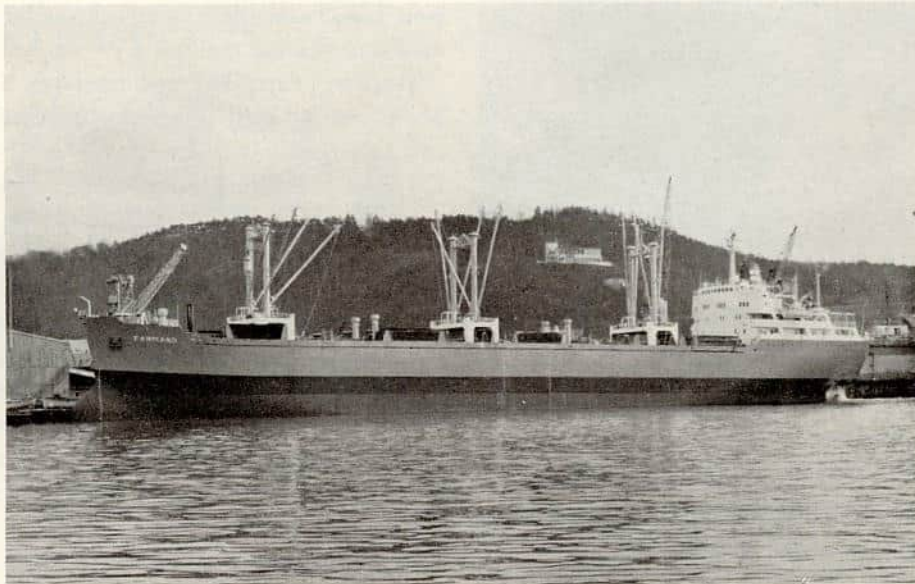
Hotel du Nord, Hagbarth Halvorsen, Dronningens gade 13.

Dette hotell ble bygget mot sjøen ved Strandgaden som Dronningensgade den gangen het omkring året 1600, og ble regnet for å være et av byens flotteste bygg. Teksten på hotellets reklame-

plakat var: «Dette velbeliggende og fortrinlig indrettede Hotel med 36 smaa og store velmeublerede Værelser anbefaler sig ved Properhed Billighed og god Opvartning». Det samme sto på engelsk, svensk, tysk og fransk.

Ing. Egil Nordvald Jacobsen:

Båtnytt fra installasjonsavdelingen

M/S Farmand. Bygg nr. 616 ved Nyland. I bakgrunnen Ekebergåsen med Ekebergrestauranten

Den 24. november gikk M/S «BLANCA», nybygg nr. 620 fra Akers Mek. Verksted, prøvetur. Dette er den fjerde i serien av like båter hvor vi har utført den elektriske installasjon. De tidligere skip er:

Bn. 591 M/S «BELMAR» levert høsten 1965,
rederi: G. Vefling, Tønsberg.

Bn. 595 M/S «BELLINE» levert våren 1966,
rederi: G. Vefling, Tønsberg.

Bn. 616 M/S «FARMAND» levert våren 1967,
rederi: Von der Lippe, Tønsberg.

Bn. 620 M/S «BLANCA» levert høsten 1967,
rederi: Von der Lippe, Tønsberg.

Skroarbeidene er utført ved Tangens Verft, Kragere, mens utrustning og overbygninger er utført ved Nylands Verksted i Oslo. Båtene er bygget som bil/bulk-carrier og tilfredsstillende høyeste klasse i Det Norske Veritas + 1A1 «T».

Skipets dødvekt er beregnet til ca. 18 540 tonn og skal gå inn på certeparti til Volkswagen-Werke. For transport av Volkswagen har skipet følgende lasteromskapasitet:

ca. 977 volkswagen 1200

ca. 523 volkswagen varevogn

tils. 1500 fordelt på 6 lasterom.

Lasterommene er utstyrt med 4 stk. hengedekk pluss øvre og nedre plattformdekk. Øvre og nedre plattformdekk består av løse pontonger. Hengedekke er delt i 3 seksjoner langskips. Senterseksjonen består av pontonger som plattformdekkene.

Sideseksjonene ligger utenfor lukeåpningen og løper kontinuerlig over hele rommets lengde. For frakt av bulklast blir sideseksjonene heist opp under toppsidetankene og de løse pontonger blir stuet i ramper på dekk.

For lastning og lossing er skipet utstyrt med i alt 12 stk. lastevinsjer fordelt på 6 stk. bomposter plassert i par mellom lukene, en styrbord og en babord.

Den elektriske utrustning for lastevinsjer m/hjelpvinsjer — kombinert ankerspill og mooringvinsjer samt fortøyningsvinsjer er i sin helhet levert av Siemens.

Lasting — resp. lossing av 1500 biler utføres på ca. 8 timer.

For fremdrift er skipet utstyrt med hovedmotor av Akers B & W's konstruksjon med maksimal kon-

Fra styrebroen.

Fra kapteinens salong.

tinuerlig ytelse: 9900 BHK og er kalkulert til 17 knop: hastighet. For produksjon av elektrisk kraft er montert 3 stk. hjelpemotorer Bergen Diesel med generatorer fra NEBB. Hver av disse har en ytelse på 455 KVA, 450 v og 60 HZ. Motorer og større varmeelementer er tilknyttet 440v bortsett fra motorer for byssetstyr og vaskerimaskiner som sammen med belysningsutstyret er tilknyttet 220 v.

Skipet er innredet med lugarer og oppholdsrom for en besetning på 44 mann, los og lugar for supercargo.

For å gi et bilde av omfanget av den elektriske installasjon ombord i en båt av denne størrelsesorden kan nevnes at det blir lagt opp til ca. 150 motorer, ca. 600 belysningsarmaturer og det medgår ca. 30 000 m kabel. En vesentlig del av *kablene* er av Siemens skipskabel type MGCG.

Utrustningstiden på Nylands Verksted har for de forskjellige båter variert fra 3 til 4 måneder.

BIBLIOTEKET

- DK 657   Gevinstbeskatning ved salg av fast eiendom, Håkon Løchen, Norsk Skattebetalerforening.
- DK 331   Verneleksikon, Vern og Velferd 1957.
- DK 41   Norges Industri- og Eksportkalender.
- DK 621.399   Rechteckferritkerne, Eigenschaften und Anwendungen. Erik Langer, Robert Schmitt.
- DK 621.399   Thyristoren in der technischen Anwendung, Band 2: Netzgeführte Stromrichter.
- DK 658   Planning for Company Growth, Bruce Payne.
- DK 621.399   Energieelektronik und geregelte elektrische Antriebe. VDE-Buchreihe, Band 11.
- DK 621.2   Betriebsverhalten der Synchronmaschine. K. Bonfert.
- DK 621.317.4   Maschinelle Planung und Kontrolle im Industriebetrieb. Chr. Fischer.
- DK 621.399   The Use of Digital Computers in electrical Power Systems.
- DK 621.396   Lærebok i radioteknikk.
- DK 658   Systemarbeide, Akademisk Forlag, København.
- DK 621.317   Messen und Regeln in der chemischen Technik, J. Hengstenberg, Springer Verlag.

Siemenslagets tur til Oslo 28.—29. 10. 67

Siemenslaget i Trondheim arrangerte week-end-tur til Siemenshytta i Sørkedalen utenfor Oslo for sine håndballspillere med ektefeller i forbindelse med cup-finalen mellom Lyn og Rosenborg.

Avreisen foregikk med buss fra Sluppen fredag kl. 16,30 og med ankomst Siemenshytta kl. 3,00 neste morgen i øsende regnvær etter en livat buss-tur hvor det ble innøvet kampsang til søndagens oppgjør.

Hytta var like koselig som ved tidligere besøk og våre verter hadde fyrt godt opp i peisen og tent alle lys slik at det bare var å innta herligheten.

Lørdag morgen hadde vi sightseeing i Oslo og kl. 15,00 gikk håndballkampen av stabelen og denne ble et spennende og jevnspilt oppgjør som til slutt S/O vant 21—17. På grunn av manglende damelag fra S/O måtte våre damer nøye seg med å være heiajeng.

Etter kampen dro vi alle opp på Siemenshytta hvor funksjonærforeningen hadde spandert smørbrød og øl som sto lekkert oppdekket på langbordet og innbød til flere timer med selskapeleg samvær. Det ble både danset og frisket opp minner fra fjorårets Hamburgtur hvorfra vi også kunne vise film.

Senere på kvelden dro trønderne på Chat-Noir sammen med Rosenborgspillerne for å varme opp foran morgendagens oppgjør.

Søndag morgen opprant med det samme trøstesløse regnvær som vi hadde hatt siden vi kom, enkelte mente også å ha sett Lyn, så dette lovet ikke bra. Etter oppvask og hytterydding kunne vi kl. 11 sette slå for alle vinduene og la Siemenshytta gå inn i vinterdvalen.

Selve fotballkampen er kommentert nok av andre så vi skal bare tilføye at kampen om tribunene den vant trønderne.

Etter kampen bar det rett inn i bussen og snarreste veien tilbake til Trondheim igjen.

J. M.

KRITIKK

*Kritikken
kan kaste
et klarere skjær
og vise oss
menneskene
slik som de er.
Ja, kanskje særlig
brukes med hell
hvis den
omadresseres litt —
til en selv!   HM.*

Fra «Familien Iversen ved bridgebordet»

Av R. Halle - 1945

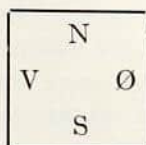
Det var første gangen i sitt liv majoren ble virkelig imponert over sønnens spill, enda poenget virket såre enkelt.

Bibbi

♠ 8
♥ 8 6 4
♦ Kn 10 9 7
♣ 9 8 7 4 3

Charlotte

♠ K 7 5 4
♥ Kn
♦ E K D
♣ K D Kn 10 5

Majoren

♠ Kn 10 9 6 3
♥ Ess K 7 3 2
♦ 6
♣ Ess 6

Einar

♠ Ess D 2
♥ D 10 9 5
♦ 8 5 4 3 2
♣ 2

Majoren hadde åpnet med 1 spar, Einar passet, Charlotte 4 spar, hvoretter majoren gikk rett i 6 spar.

Einar spilte ut spar Ess, kastet et skyndsomt blick på bordet og fortsatte med spar 2.

Majoren hadde temmelig god teft når det gjaldt finesser, men dette var et ytterst ekkelt valg. Hvis Einar hadde Ess D tredje, resonnerer han, ville han neppe spilt ut trumf. Det sannsynlige er at han er redd for hjerterstjeling og vil kverke 2 av bordets trumf mens han enda har anledning til det.

Følgelig stakk major Iversen med kongen på bordet, og gikk bet.

— Du hadde flaks med den, sa han bittert til sønnen.

— Det var ikke flaks, men beregning, svarte Einar. Trumf Ess er ubetinget det beste utspill når en sitter med Ess D tredje mot en slemkontrakt. For enten har du kongen, og da får jeg mine 2 stikk likevel, idet jeg selvsagt ikke er så tåpelig at jeg fortsetter med trumf når ikke kongen ligger på bordet. Og er kongen på bordet, er min dame solgt hvis jeg ikke spiller trumf ut, mens jeg etter all sannsynlighet får for henne hvis jeg gjør det. Derfor beskytter jeg under alle omstendigheter damen best ved å spille ut esset.

— Men hvis nå jeg viser renons på første sparspill, forsøkte Bibbi.

— Da ville far og blindemann hatt 10 trumf sammen og far ville ha knepet min dame likevel.

— Jaggu kan du si noe fornuftig du også, sa major Iversen, som lot til å være langt mer betatt av dette bløffspillet enn av alle de skviser og coups han hadde møtt under en menneskealders kortspill.

LØSNING PÅ VET DE DETTE?

1. Fossilt harpiks fra grantrær.
2. Kynologi.
3. 70.
4. Overløper.

Lasse Arthur og de to ørnene

Det var engang en gutt som het Lasse Arthur. Han var en slik flink skytter denne gutten, og han levde av å fiske og gå på jakt og av det som den vesle jordvegen hans ga ham. Det ble ikke så mye forresten, for jorda var karrig og flekken liten.

En dag Lasse Arthur gikk en tur innover skogen med børsa på ryggen, fikk han øye på en stor ørn som kom flygende mot ham. Han løftet børsa og siktet, men det rare var at han ventet med å skyte, og før han riktig fikk sanset seg, slo ørnen kloen i skulderen hans og dro av sted med ham.

Det var ikke til å undres at Lasse Arthur ble redd, når denne kjempeørnen fløy av gårde med ham. Heller ikke torde han rive seg løs for da ville han falle ned og slå seg fordervet. Han fikk vente og se hvor dette bar hen. Ørnen fløy og fløy helt til det begynte å kveldes. Lasse Arthur så ned og fikk øye på store fjell og trær, så reneste villmarka måtte det være her.

Endelig dalte ørnen ned og det var godt å komme ned på jorden igjen for sannelig hadde ikke luftturen tatt på kreftene.

— Den børsa kan du ikke skyte meg med, sa ørnen, — så det nytter ikke å skremme meg med den. Du kan heller ikke komme herfra uten at jeg hjelper deg, så det er best at du gjør det jeg ber deg om.

Nå ble Lasse Arthur for alvor fælen, for han hadde aldri hørt at en ørn kunne snakke noen gang.

— Jeg ser at du undrer deg, sa ørnen, — og nå skal du få høre hvorfor jeg har hentet deg hit.

— Jeg har ikke så god tid akkurat, svarte Lasse Arthur. Jeg har plassen min og den må jeg stelle.

— Det behøver du ikke å være redd for, sa ørnen. — Plassen din skal det nok bli en råd med. Jeg vet nemlig at du er slik en kvass kar til å skyte.

— Ja, jeg har jo brukt børsa litt, sa Lasse Arthur.

— Hør etter, sa ørnen videre. — Du skal få en kule av meg og la børsa med, og med den kan du skyte så langt du bare vil. Snart kommer det en ørn flygende og den er ti ganger så svær som meg, og den vil jeg du skal skyte. Men treffer du den ikke ser det stygt ut for oss begge to.

— Jeg får friste å treffe den da, sa Lasse Arthur, for han måtte holde seg godvenner med ørnen som hadde ført ham hit. Uten den kom han ikke hjem igjen.

Med ett så hørte han sus i luften, og da han så opp fikk han øye på en ørn som var like så svær

som en flygemaskin. Han løftet børsa og siktet godt. Men da han hadde skutt, fløy ørnen like rolig som før.

— Du traff ikke, sa ørnen som han skulle hjelpe. — Nå er det ute med oss begge to. Men hør litt på meg før du gir deg ende over. Det nytter ikke å skjelve på handa nå, gutten min. Når den svære ørnen slår seg ned, så vær kvikk i vendingen og napp en fjær av stjerten på den. Såfremt du klarer det, så kan det slumpe at vi greier oss likevel. Men kjapp må du være...

Med et brus og et sus som av en orkan slo den digre ørnen seg ned og Lasse Arthur føk over ende av bare lufttrykket, så han greide ikke å nappe noen fjær fra den. Uten videre tok den både Lasse Arthur og ørnen, som han skulle hjelpe, i klørne sine og fór av sted med dem. Høyt til værs bar det og det suste av vingene som når vinden ulte som mest. Etter å ha fløyet et drøyt stykke dalte ørnen ned på en fjellrabbe, og med det samme de nådde jordflaten, så gutten snittet sitt til å nappe en fjær av stjerten på den.

Før Lasse Arthur fikk sanset seg ble den svære ørnen til en trollmann, som rent var nifs å se på.

— Jaså, du, brummet trollmannen til ørnen. Du tror kanskje at du kan narre meg, men det går nok ikke så lett. Jeg får nok klippe vingene dine litt, tenker jeg. Han tok fram en gullsaks og klipte vingene til ørnen med, og så kikket han bort på Lasse Arthur som sto der redd og undrende.

— Ja, nå har du kommet opp i det du også, sa trollmannen og skrattet stygt. — For den som kommer hit er bergtatt, så mye du vet det, og hjemmet

ditt får du aldri se mer. Kanskje kan jeg bruke deg til noe; — men jeg tror jeg skaper deg om til en stein eller et tre. Jeg skal tenke på det til i morgen om det er noe du kan brukes til.

— Det kan nok tenkes jeg kan være deg til nytte, sa Lasse Arthur.

— Vi får se, sa trollmannen og ba ham følge med seg inn i fjellet. — Du skjønner jeg skal snart gifte meg med en rik gårdmannsjente, så det kan hende det er litt av hvert jeg må spørre deg om.

Inne i fjellet var det overlagt fint, med både gull og sølv, og sjeldne saker. Hvor en vendte synet hen glitret det i noe blankt og gildt.

— Nå har jeg ikke tid til å snakke mer med deg, for jeg skal lage i stand til gjestebud. Trollmannen lo og godtet seg og puttet Lasse Arthur inn i et rom av stein.

Ja, nå satt han fint i det og han grunnet på hvordan dette ville ende. Det var snodig at han ikke traff kjempeørnen, så godt som han hadde siktet da han skjøt; men gjort gjerning sto ikke til å endre.

Mens han satt slik og tenkte frem og tilbake på hvorledes han vel skulle slippe helskinnet fra denne knipen han var kommet opp i, så kom han til å huske på fjæren som han nappet fra ørnestjerten. Den hadde han gjemt godt innunder skjorten, men nå tok han den frem og begynte å pusle med den.

Det suste litt i rommet han var i, og med ett sto det en liten kar foran ham.

Lasse Arthur skvatt til, kan du skjønne, for dette ble mye på en gang.

— Hva ønsker du jeg skal gjøre i dag, mester? sa den vesle karen.

— Gjøre for meg? sa gutten.

— Ja, jeg er din lydige tjener i tykt og tynt. Det du ber meg om må jeg gjøre.

— Jaså, sa Lasse Arthur. — Det er ikke dårlig. Da ber jeg deg om å hjelpe meg herfra, og så vil jeg ha med den ørnen som trollmannen klippte vingene på. Noen skillinger kunne jeg også like å få med meg.

— Det er ikke så liketil, sa karen, — men det skal nok gå. Ditt ønske er min lov.

Litt etter hørte Lasse Arthur et farlig leven fra trollhulen, og da han så ut fikk han øye på en hel hær av disse små karene som fløy i synet på trollmannen. Trollmannen slo fra seg, men til slutt greide han det ikke lenger og måtte gi seg ende over . . .

Så ble gutten sloppet ut fra kottet og foran ham sto en vakker jente. — Det var jeg som var den ørnen du traff først, sa hun. — Den fjæren du tok fra ørnestjerten var en trollfjær og nå har du befridd meg fra trolldommen.

Så tok de små karene og spente to hester foran en vogn og ba gutten og jenten om å sette seg opp i den så skulle de bli kjørt hjem.

Lasse Arthur ba dem om å kjøre seg til plassen sin, og så bar det av sted hjemover for full fart. Gjennom luften og over skoger og vann bar det. Men best som de kjørte hørte de at det durte høyere oppe i luften.

— Det er trollmannen som har skapt seg om til en ørn igjen og kommer etter, sa den vesle karen som kjøre dem. — Nå må vi passe oss så han ikke tar oss igjen.

— Han gir seg ikke så lett, sa jenten.

Karen ropte til hestene at de måtte svinte seg det beste de kunne, og de travet over grantoppene så det sang. Men ørnen vant innpå dem.

— Trollmannen når oss igjen, sa den vesle karen. — Det ser ikke ut som hestene mine er raske nok. Han slakket på tømmene og hestene løp saktere og snart nådde de marka.

— Disse hestene løper like så fort på marken som i luften, sa tassen. — De løper i vann og i sand, gjennom skog og gjennom brann. Ja, overalt kommer de frem.

Da med ett hørte de voldsom brus over seg og en kjempeørn fløy i svære svingninger over dem.

— Nå må du være rask, sa jenten. — Vri på fjæren du tok fra ørnestjerten. Lasse Arthur så gjorde og det tok til å bruse i luften på nytt. Da de så opp kom det en karpeflokk flygende og uten videre gikk karpene løs på kjempeørnen.

— Kjør videre, sa karen. — Men ta ørnefjæren, Lasse Arthur, og kast den fra deg når vi får kjørt en stund.

Ja, gutten gjorde som karen hadde sagt og straks ble fjæren til en ny karpeflokk. Kjempeørnen fikk ikke tid til å fly etter dem lenger. Så bar det av sted gjennom luften igjen. Over åser og fjell, over sjøer og byer, og mot kveldingen stanset hestene sitt ville løp utenfor plassen til Lasse Arthur.

— Her er skillingene du ba om, sa den vesle tassen som hadde kjørt dem og satte en sekk fra seg, — og så farvel og lykke og hell. Dermed var både karen, hestene og vognen borte og ingen steder å se.

Men Lasse Arthur og jenten sto tilbake alene og så på solen som gikk ned bak åsene.

— Her er vakkert, sa Gjertrud, som hun het. — Her vil jeg bo.

— Det er meningen, det, sa Lasse Arthur. — Men plassen skal bli stor og velstelt for jeg har en hel sekk med penger.

Lasse og Gjertrud bygde seg gård så gild, og trollmannen så de ikke noe mer til. ek.

Personalia

OVER I PENSJONISTENES REKKER

Johannes Iversen

Avdelingssjef Johs. Iversen er sluttet etter vel 48 års tjeneste i firmaet. Iversen begynte i svakstrømsavdelingen, som den gang var en adskilt organisasjon med egen forretningsførsel, hvor han var hovedbokholder. Etter at de merkantile avdelinger ble slått sammen, overtok Iversen sekretærstillingen og som kontorsjefens stedfortreder. Dessuten var han i en årrekke firmaets interne revisor.

Boken «Arbeidsrutine» som har vært til stor hjelp for mange i firmaet, er også Iversens verk. I de senere år fungerte han som avdelingssjef med bl. a. kontroll av reiseoppgjør, anskaffelse av leiligheter og hybler som noe av sitt arbeidsområde.

Til våre julesammenkomster og funksjonærfester har Iversen alltid skrevet gode sanger, og de vil sikkert bli sunget i mange, mange år ennå.

Turning er Iversens store hobby og han har også deltatt i mange store turnstevner. Dessuten har han hatt mange premier i våre interne ski- og skøytekonkurranser.

Iversen var alltid svært hjelpsom. Det var aldri nei i hans munn, når noen kom til ham med spørsmål om råd eller veiledning i forbindelse med arbeidet eller om hjelp privat. Mange kolleger tenker med glede og takk tilbake på sanger som Iversen har skrevet for en eller annen anledning.

Vi vil savne Iversen og ønsker ham alt godt i de kommende år.

Tø.

Vi gratulerer!

40 års jubileum

15.12.67. Margareth Halvorsen, sekretær

25 års jubileum

16.11.67. Erling Johansen, Vaktm. R.gt. 19.

27.12.67. Finn Abrahamsen, overmontør, st.

70 år

21.12.67. Bjarne Andersen, pensjonist

60 år

11.12.67. Trygve Opheim, montasjeinspektør S/T.

60 år

12.12.67. Kristoffer Stormo, spesialarb. S/T

60 år

30.12.67. Arne Vold, formann.

50 år

2.12.67. Sverre Falkenberg, overing.

Vi ønsker følgende nyansatte velkommen til oss:

OSLO

<i>Navn</i>	<i>Ansatt</i>	<i>Stilling</i>	<i>Avdeling</i>
Liv Svensson	1/8 -67	Punchedame	Hullkort
Egil Larsen	7/8 -67	Visergutt	Lager
Johan Strand	7/8 -67	Ingeniør	10
Aage Tangen	15/8 -67	Ingeniør	40
Elke Hartmann	21/8 -67	Telexoperatør	Fjernskr.
Kjell Bugge	21/8 -67	Hullkortassistent	Hullkort
Dag Flemming Pedersen	21/8 -67	Læregutt	Svakstrøm
Eirik Johnsen	21/8 -67	Læregutt	Svakstrøm
Anne-Berit Halmrast	1/9 -67	Kontordame	Sped.
Aase Petlund	1/9 -67	Kontordame	Bokh.
Olav Stubø	1/9 -67	Siv.ingeniør	40
Håkon Hope	1/9 -67	Ingeniør	40
Bjørn Glomstein	4/9 -67	Ingeniør	Konstr.
Olaug Sørboen	13/9 -67	Kontordame	Bokh.
Johannes Røste	14/9 -67	Montør	Svakstrøm

Eva Øverbøe	18/9 -67	Bud	Merk. avd. S.33.
Øivind Ruud	29/9 -67	Kontormann	Merk. avd. S.33.
Anne M. Åmås	1/10 -67	Kontordame	Bokh.
Per Thomasgaard	1/10 -67	Ingeniør	20
Gunhild Kjøren	1/10 -67	Kontordame	Bokh.
Kåre Stueflaten	9/10 -67	Kontormann	Merk. avd. S.33.

TRONDHEIM:

<i>Navn</i>	<i>Ansatt</i>	<i>Stilling</i>	<i>Avdeling</i>
Einar Bakken	14/7 -67	Hjelpegutt	El.v.fabr.
Ola Reitan	17/7 -67	Ingeniør	Anl.konstr.
Terje Havsten	17/7 -67	Ingeniør	Anl.konstr.
Helge Lian	17/7 -67	Praktikant	Fabrikker
Ragnhild Stakston	7/8 -67	Kokke	Tverrfjellet
Dag Sturla Gimse	7/8 -67	Fagarbeider	St.str.fabr.
Jarle Husby	7/8 -67	Læregutt	El.v.fabr.
Dagfinn E. Kvarme	8/8 -67	Hjelpearb.	El.v.fabr.
Bjørn Bårdstu	9/8 -67	Læregutt	St.str.fabr.
Jan Sann	9/8 -67	Praktikant	Installasjon
Toril Stormo	15/8 -67	Hjelpepike	El.v.fabr.
Knut Johannesen	16/8 -67	Hjelpearb.	El.v.fabr.
Jan Skavda	16/8 -67	Bud	Fabrikker
Hans Jørgen Valquist	21/8 -67	Læregutt	Installasjon
Morten Claussen	21/8 -67	Læregutt	Installasjon
Jan B. Sæther	22/8 -67	Læregutt	Installasjon
Ole Pettersen	23/8 -67	Hjelpearb.	Installasjon
Asbjørn Jensen	29/8 -67	Montør	Installasjon
August B. Ulvund	1/9 -67	Hjelpearb.	Installasjon
Sigurd Viken	4/9 -67	Praktikant	Fabrikker
Gunnar A. Tøndel	4/9 -67	Læregutt	Installasjon
Aina Ivarrud	18/9 -67	Kontorass.	Lagerkontor
Knut Fritzson Jensen	18/9 -67	Praktikant	Svakstrøm
Ruth Aas	25/9 -67	Kontordame	Salg
Arne Kleiven	2/10 -67	Kontormann	Fabrikker
Aagot Johansen	2/10 -67	Sekretær	Merkantil
Hans Jørgen Hoff	4/10 -67	Læregutt	Installasjon
Karl Fredrik Hernes	2/10 -67	Læregutt	Installasjon
Elin Engen	11/10 -67	Vikar	Lagerkontor
Johan Aftreth	16/10 -67	Visergutt	Hovedlager
Ola Gaustad	16/10 -67	Læregutt	Installasjon
Jorun Irene Volan	16/10 -67	Kokke	Tverrfjellet
Arnfinn Stendahl	19/10 -67	Ingeniør	Anl.konstr.
Lars Reidar Skarbø	23/10 -67	Hjelpearb.	St.str.fabr.
Arnljot Noem	23/10 -67	Tekniker	Svakstrøm
Harald Nygaard	23/10 -67	Hjelpearb.	Installasjon/Mo

Stoff til neste nummer av avisen må sendes redaktøren
innen 25. januar 1968. Manuskripter må være maskinskrevet!

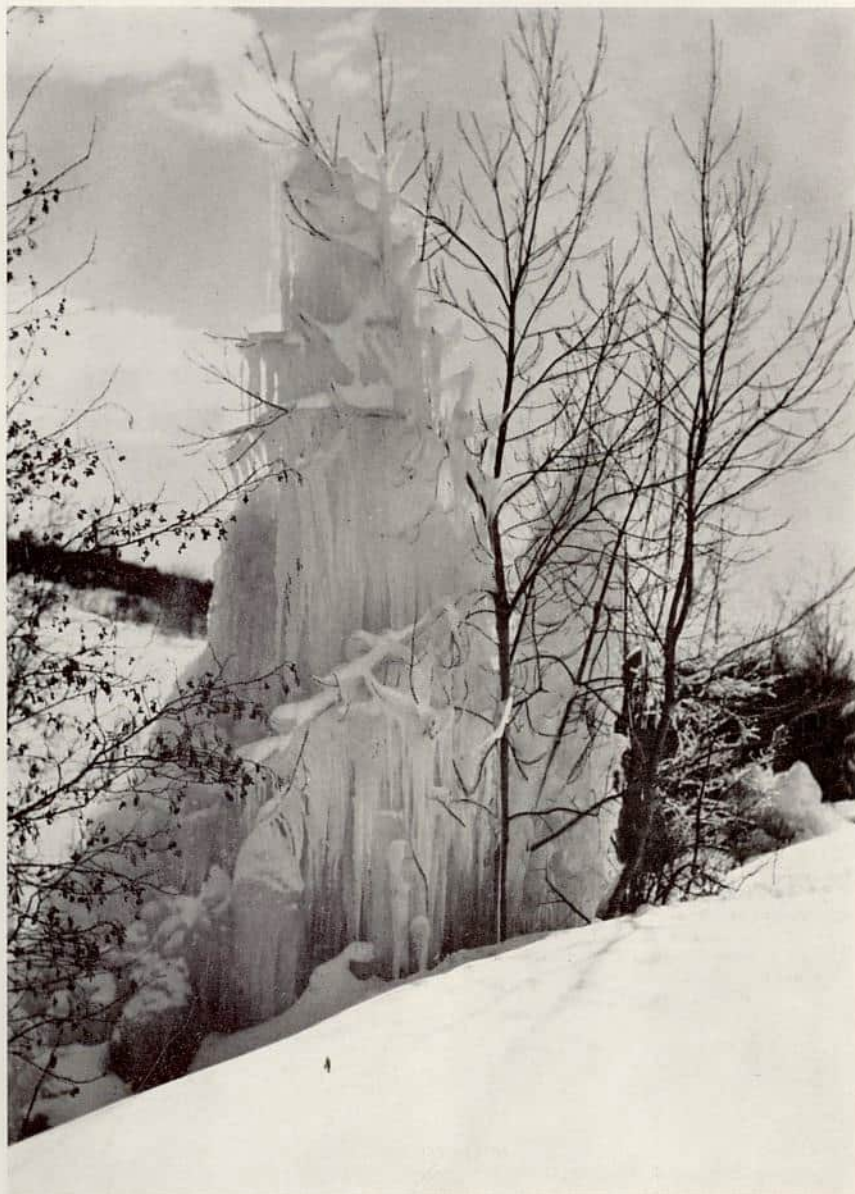

Foto: *Johan Gabrielsen.*

Naturens eget kunstverk.

God Jul

Uten kildeangivelse er ettertrykk av avisens artikler forbudt.